

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ»
(ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ)

Υποθέσεις σωματικής βλάβης: Προς Σίμωνα και Κατά Κόνωνος

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της

ΜΑΛΑΜΑΣ ΕΛΕΝΗΣ

Πτυχιούχου Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου ,

2016

Επιβλέπων Καθηγητής: Κα Βολονάκη Ελένη, επίκουρη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Συνεπιβλέπων/οντες : Κος Κωνσταντικόπουλος Βασίλειος, αναπληρωτής καθηγητής, τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Κος Ευσταθίου Αθανάσιος, αναπληρωτής καθηγητής, Ιονίου Πανεπιστημίου

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2019

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	5
ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ-ΤΡΑΥΜΑ ΕΚ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	5
ΥΒΡΙΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	9
Ο ΛΟΓΟΣ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ»	9
1. Υπόθεση.....	9
1. Χρονολόγηση.....	11
2. Νομικό Πλαίσιο	12
3. Διάδικοι.....	12
Α. Θεόδοτος.....	12
Β. Σίμων και ομιλητής.....	13
4. Ηθοποιία-Παθοποιία	14
5. Ύφος	17
6. Δομή.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	20
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ».....	20
1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§1-4).....	20
2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§5-20).....	21
3. ΠΙΣΤΕΙΣ (§ 21-45)	26
4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ (§46-48).....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	33
Ο ΛΟΓΟΣ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ».....	33
1. Υπόθεση.....	33
1. Χρονολόγηση.....	34
2. Νομικό πλαίσιο	35
3. Διάδικοι.....	35
Α. Αρίστων	35
Β. Κόνων	36

4. Ηθοποιία-Παθοποιία	36
5. Ύφος	39
6. Δομή.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	41
Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ»	41
1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§1-2).....	41
2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§3-12).....	43
3. ΠΙΣΤΙΣ-ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ (§13-44).	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	54
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ» ΚΑΙ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ».....	54
1. Συγκριτική εξέταση ως προς το είδος.....	54
2. Συγκριτική εξέταση ως προς το περιεχόμενο	54
Α. Προοίμιο	54
Β. Διήγηση.....	55
Γ. Πίστεις.....	57
Δ. Επίλογος.....	59
3. Συγκριτική εξέταση ως προς το ποινικό πλαίσιο.....	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	60
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	61

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της εργασίας είναι να αναλυθούν οι λόγοι «Προς Σίμωνα» του ρήτορα Λυσία και «Κατά Κόνωνος» του ρήτορα Δημοσθένη οι οποίοι αποτελούν λόγους σωματικής βίας και βλάβης. Στην αρχή της εργασίας θα παρουσιαστεί το νομικό πλαίσιο που αφορά την σωματική βλάβη και ύβρη στο αττικό δίκαιο. Έπειτα, κατά την ανάλυση των λόγων γίνεται αναφορά στην υπόθεση των λόγων, στην χρονολόγηση, στο νομικό πλαίσιο, στους διαδίκους και στο ύφος το εκάστοτε λόγου. Ιδιαίτερη σημασία και διεξοδική ερμηνεία δίνεται στο περιεχόμενο και στην δομή των λόγων. Στον λόγο «προς Σίμωνα» η ανάλυση βασίζεται στα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί ο ομιλητής, δηλαδή ο απολογούμενος προκειμένου να αντικρούσει τα επιχειρήματα του κατηγορούμενου και πρόκειται για δίκη που αφορά τραύμα εκ προνοίας. Όσον αφορά το λόγο του Δημοσθένη «Κατά Κόνωνος» πρόκειται για δίκη αικείας (μήνυση για κακοποίηση) και υπάρχουν κατηγορίες που σχετίζονται με άσεμνες συμπεριφορές και βιαιοπραγίες. Σ' αυτόν τον λόγο εξετάζονται τα επιχειρήματά του κατηγορούμενου στο δικαστήριο ο οποίος παρουσιάζεται ως θύμα εχθροπραξιών που συνέβησαν εις βάρος του. Στο τελευταίο μέρος εργασίας γίνεται συγκριτική ανάλυση των δύο λόγων ώστε να αναδειχτούν τα συμπεράσματα της συνολικής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ-ΤΡΑΥΜΑ ΕΚ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Στην αρχαία Αθήνα οι νομικές υποθέσεις κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τη διαδικασία της εκδίκασής τους. Κυρίως χωρίζονται σε δίκη ιδιωτικού δικαίου και δικαίου δημοσίου δικαίου. Όσον αφορά τις δημόσιες δίκες αυτές αφορούσαν τα εγκλήματα ή αντιπαραθέσεις που δίχαζαν το κοινωνικό σύνολο. Σε αυτές τις δίκες έχει δικαίωμα ο κάθε πολίτης να υποβάλλει μήνυση. Η ιδιωτική δίκη αφορούσε κυρίως υποθέσεις οι οποίες δεν απασχολούσαν ούτε επηρέαζαν το σύνολο της πολιτείας.¹ Όσον αφορά τον όρο «γραφή» μπορούμε να πούμε ότι ήταν ο πιο συνηθισμένος τύπος δημόσιας δίκης. Συγκεκριμένα, ονομάστηκε έτσι γιατί αρχικά ήταν η μόνη υπόθεση που απαιτούσε υποβολή γραπτής καταγγελίας, πράγμα το οποίο ίσχυε για όλες τις υποθέσεις από τον 4^ο αιώνα και έπειτα.²

Με βάση το Αττικό Δίκαιο το χτύπημα και η επίθεση σε κάποιον άλλο άνθρωπο αποτελούσε αδίκημα και για αυτό γινόταν δίκη αικείας. Ένοχος κρινόταν αυτός που είχε δώσει το πρώτο χτύπημα και το δικαστήριο εάν έκρινε ένοχο τον κατηγορούμενο τότε θα έπρεπε να οριστεί το ύψος της αποζημίωσης, που θα δινόταν στο θύμα. Μάλιστα, ο κατηγορος είχε το δικαίωμα να προτείνει μια ποινή για τον κατηγορούμενο αλλά και ο κατηγορούμενος μπορούσε να αντιπαραβάλει μία πιο επιεική ποινή και τότε το δικαστήριο θα αποφάσιζε αν θα επιβαλλόταν η μία ή και οι δύο προτεινόμενες ποινές. Υπήρχε άλλη μία κατηγορία που είχε σχέση με την πρόκληση σωματικής βλάβης και ονομάζεται «τραῦμα ἐκ προνοίας». Στην ουσία η διαφορά σε αυτό το σημείο ήταν πως ο εσκεμμένος τραυματισμός περιέχει χρήση κάποιου οργάνου ενώ και τότε επρόκειτο για «τραῦμα ἐκ προνοίας». Γενικά ένας εσκεμμένος τραυματισμός που περιείχε χτύπημα με πέτρα ή με κάποιο όπλο θεωρούταν ανθρωποκτονία, ενώ το χτύπημα χωρίς όπλο θεωρούταν απλώς σωματική βλάβη και για αυτή την περίπτωση γινόταν δίκη αικείας και το αδίκημα αυτό εκδικαζόταν στο δικαστήριο της Ηλιαίας.³

¹ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:90

² Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:91

³ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:191

Μάλιστα, ο χαρακτήρας του αδικήματος «τραῦμα ἐκ προνοίας» αποτέλεσε σημείο συζήτησης και διαλόγου. Στην ουσία το τραῦμα είναι ο τραυματισμός ενός ανθρώπου μέσω ενός όπλου και έτσι ξεχωρίζεται από τις επιθέσεις οι οποίες δεν περιέχουν όπλα και μπορεί να οδηγήσουν σε δίκη αικείας ή σε ύβρη. Οι απόψεις δίστανται για την λέξη πρόνοια, καθώς άλλοι υποστηρίζουν ότι σημαίνει πρόθεση και άλλοι ότι σημαίνει προμελετημένη, αλλά οι περισσότεροι μελετητές θεωρούν ότι η πρόνοια δίνει την σημασία στο τραῦμα τον τραυματισμό με σκοπό να σκοτώσει ή αλλιώς απόπειρα δολοφονίας.⁴

Βέβαια, για να υπάρξει το αδίκημα της σωματικής βλάβης θα έπρεπε κάποιος να επιτεθεί σε έναν άλλον άνθρωπο να τον κακοποιούσε σωματικά με τη χρήση βίας και όλη αυτή η ενέργεια να είχε σκοπό το θάνατο του θύματος. Ο δόλος του δράστη δεν έπρεπε να φανεί στο δικαστήριο ακόμα και αν ο εχθρός του τον αδικούσε ή τον προκαλούσε, καθώς αν φαινόταν ότι η πράξη που έκανε ήταν επί σκοπού τότε η απόφαση θα ήταν αρκετά επιβαρυντική για αυτόν. Ο δράστης και το θύμα μπορούσε να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο, ανεξάρτητα από την ιδιότητα, το φύλο και την ηλικία, δηλαδή μπορούσε να είναι ελεύθερος πολίτης, μέτοικος, ξένος ή απελεύθερος, δούλος, γυναίκα ή ανήλικος.⁵

Η εσκεμμένη σωματική βλάβη ήταν πολύ σοβαρό αδίκημα για τους Αθηναίους κάτι που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι μπορούσαν να εκδικαστούν από το δικαστήριο του Αρείου Πάγου όπως γινόταν με τις υποθέσεις ανθρωποκτονίας. Ακόμα, θεωρούταν γραφή και αυτό δήλωνε ότι το αδίκημα αυτό θα μπορούσε να το φανερώσει και κάποιος άλλος πολίτης πέρα από τον ίδιο τον άνθρωπο που είχε υποστεί αυτή την κακοποίηση. Στην ουσία στην περίπτωση που το θύμα δεν ήταν σε θέση να εμφανιστεί στο δικαστήριο για να απαγγείλει κατηγορίες στο πρόσωπο το οποίο είχε αδικήσει εις βάρος του, τότε ήταν δυνατόν ο ένοχος να κατηγορηθεί από κάποιον άλλο άνθρωπο. Όσον αφορά την ποινή αυτού του αδικήματος ήταν η δήμευση της περιουσίας και η εξορία.⁶ Η ποινή που επιβαλλόταν στον δράστη σωματικών κακώσεων ήταν στην ευχέρεια των δικαστών που εκδικάζουν την υπόθεση και αυτοί καθόριζαν τι θα υποστεί. Όταν δεν προβλεπόταν από το νόμο ορισμένη ποινή τότε είχε το δικαίωμα ο μηνυτής να προτείνει στη μήνυσή του την ποινή που κατά τη γνώμη του

⁴ Philips D. D. (2008), σελ.: 74

⁵ Λιακοπούλου Ι. (1999), σελ.:192

⁶ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:192

θα έπρεπε να επιβληθεί στον κατηγορούμενο.⁷

Οι περιπτώσεις που δεν περιείχαν ποινές για πράξεις που περιλάμβαναν βία ήταν όταν ένας άνθρωπος χειροδικούσε εις βάρος μοιχαλίδας γυναίκας η οποία κυκλοφορούσε στη δημόσια αγορά όπου απαγορευόταν, χωρίς όμως να της προκαλέσει θάνατο η αναπηρία και όταν φονευόταν ο ληστής που θα επιχειρούσε να κλέψει με βία την περιουσία κάποιου.⁸

ΥΒΡΙΣ

Την διάπραξη *ύβρεως* την συναντάμε σε ανθρώπους οι οποίοι έχουν στη διάθεσή τους τροφή, ποτό και συμπεριφέρονται χωρίς λογική και με άσεμνες πράξεις. Αυτοί συνήθως ήταν άνθρωποι με έντονο πλουτισμό, πολιτική δύναμη, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι αυτή η συμπεριφορά περιοριζόταν απαραίτητα στους νέους ή στους πλούσιους.⁹ Επιπλέον, χαρακτηριστικά γνωρίσματα της *ύβρεως* ήταν οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις, η επίθεση εναντίον κάποιου άλλου ανθρώπου, ο πόνος, η αρπαγή της περιουσίας, η καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο χλευασμός και η απειθαρχία στις ατομικές και θεϊκές αξίες. Την στιγμή που ένας άνθρωπος με την συμπεριφορά του και τις πράξεις του προσβάλλει τα ανθρώπινα δικαιώματα και αδιαφορεί για αυτό τότε διαπράττει *ύβρη*.¹⁰ Η *ύβρις* ήταν οποιαδήποτε βίαη πράξη σε βάρος ελεύθερου πολίτη ή δούλου και διωκόταν με γραφή *ύβρεως*. Μάλιστα στην περίπτωση αδικήματος που χαρακτηρίζεται *ύβρις* μπορούσε να επιβληθεί η θανατική ποινή όταν η *ύβρις* αφορούσε υπεξαίρεση δημοσίων χρημάτων, κιβδηλεία.¹¹

Στην ουσία στην περίπτωση του κάποιος ασκούσε *ύβρη* σε οποιοδήποτε άνθρωπο ο οποίος μπορούσε να ήταν παιδί, γυναίκα, άνδρας ελεύθερος ή δούλος ή ακόμα και παραβάτης του νόμου τότε είχε τη δυνατότητα και το δικαίωμα να καταγγείλει το αδίκημα που είχε γίνει εις βάρος του υποβάλλοντας μήνυση στους θεσμοθέτες πόλης. Στη συνέχεια οι θεσμοθέτες παρέπεμπαν την υπόθεση στο δικαστήριο της Ηλιαίας εντός τριάντα ημερών από την ημέρα που έχει πραγματοποιηθεί μήνυση και εάν υπήρχε κάποιο εμπόδιο που αφορούσε κάποιο δημόσιο ζήτημα η διαδικασία αυτή γινόταν αμέσως μόλις θα ήταν και πάλι εφικτό, δηλαδή όταν θα είχε λυθεί το δημόσιο πρόβλημα. Τότε αυτόν που το δικαστήριο της Ηλιαίας θα αποφάσιζε και θα έκρινε ότι ήταν ένοχος θα του επέβαλε ποινή και με βάση το δίκαιο και θα έπρεπε να την υποστεί

⁷ Λιακοπούλου Ι. (1999), σελ.:192

⁸ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:177

⁹ Μαγνήσαλη Σ., (2008), σελ.:205

¹⁰ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:200

¹¹ Μαγνήσαλη Σ., (2008), σελ.:123

ή ανάλογα με την χρηματική ποινή να την πληρώσει.¹²

Μάλιστα εάν σε κάποιον είχε επιβληθεί χρηματική ποινή και αυτός δεν την είχε αποπληρώσει τότε θα έπρεπε να φυλακιστεί μέχρι να βρει τα χρήματα και ήταν ελεύθερος όταν θα είχε πληρώσει όλο το ποσό. Βέβαια δεν υπάρχει μεγάλη σαφήνεια ως προς τι μορφές συμπεριφοράς ερμηνεύονται και χαρακτηρίζονται ως εκφράσεις *ὑβρεως*. Γενικά, όλοι οι Αθηναίοι πολίτες ήξεραν τι περιελάμβανε το αδίκημα της *ὑβρεως* και ήταν στην ευχέρεια του καθενός να κρίνει εάν οποιαδήποτε συμπεριφορά αποτελούσε ενέργεια και πράξη *ὑβρεως*. Ήταν σημαντικό ο κατήγορος να χρησιμοποιήσει σημαντικές και χρήσιμες πληροφορίες απέναντι στο νόμο οι οποίες θα έπειθαν για τα λεγόμενά του και θα έπρεπε να γνωρίζει με λεπτομέρειες όλη τη διαδικασία που χρειαζόταν για να προχωρήσει και να πραγματοποιηθεί μία υπόθεση.¹³

Ακόμα, η απόδειξη διάπραξης *ὑβρεως* ήταν μια δύσκολη περίπτωση και μάλιστα απαιτούσε την εξασφάλιση του 1/5 των ψήφων των δικαστών, διαφορετικά επιβάλλονταν χρηματικό πρόστιμο στον ενάγοντα. Στον προσδιορισμό μιας πράξης ως υβριστικής φαίνεται να παίζει ρόλο το κίνητρο σύμφωνα με το οποίο γινόταν η *ὑβρις*. Η *ὑβρις* θεωρούταν η σκόπιμη κακοποίηση ενός ατόμου η οποία είχε βασικό στόχο την ταπείνωση του κοινωνικού κύρους και της θέσης του εκάστοτε θύματος, κάτι που ήταν άξιο ποινής στο πλαίσιο της αθηναϊκής δημοκρατίας. Ως αιτίες, με βάση τα παραπάνω, αυτής της κατηγορίας θεωρούνται το νεαρό της ηλικίας, η αφθονία τροφής, ποτού και πλούτου, ενώ ως συνέπειες αναφέρονται η ακόμα μεγαλύτερη κατανάλωση τροφής, ποτού, η ερωτική δραστηριότητα, η κοροϊδία, ο φόνος, η υφαρπαγή περιουσίας.¹⁴

¹² Gagarin M., (2001), σελ.:246

¹³ Gagarin M., (2001), σελ.:246

¹⁴ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:199

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΛΟΓΟΣ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ»

1. Υπόθεση

Η υπόθεση στο λόγο «προς Σίμωνα» ξεκινάει από τη στιγμή που είχε έρθει στην Αθήνα ένας νεαρός εν ονόματι Θεόδοτος, ο οποίος καταγόταν από τις Πλαταιές και διεκδικείται ως ερωτικός σύντροφος από τον απολογούμενο αλλά και από τον Σίμωνα. Ο Σίμοντας πρόκειται για τον Αθηναίο πολίτη που έχει απευθυνθεί στο δικαστήριο, καθώς ισχυριζόταν πως έγινε επίθεση εναντίον του και έκανε λόγο για φόνο εκ προμελέτης από τον απολογούμενο, αλλά επισημαίνει πως κατάφερε να γλιτώσει με πολλά τραύματα. Ο ομιλητής και ο Σίμων ήταν ερωτευμένοι με τον Θεόδοτο, ο οποίος ήταν ένας νεαρός σε ηλικία. Ο Σίμων, ο οποίος είναι και ο κατηγορός, υποστηρίζει ότι είχε δώσει στον Θεόδοτο ένα χρηματικό ποσό (300 δραχμές) προκειμένου να εξασφαλίσει τις υπηρεσίες του για ένα χρονικό διάστημα (έτόλμησε γὰρ εἰπεῖν ὡς αὐτὸς μὲν τριακοσίας δραχμὰς ἔδωκε Θεοδότῳ, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, §22). Ο κατηγορούμενος όμως αναμείχθηκε σε αυτή τη διαδικασία και έδωσε στον νεαρό μεγαλύτερη χρηματική αμοιβή για να τον έχει υπό την ευχέρειά του. Βέβαια ο Σίμων διεκδίκησε τα χρήματά του και κατάφερε να τα πάρει πίσω. Όμως μετά από κάποιο χρονικό διάστημα ο κατηγορούμενος μαζί με τον Θεόδωρο επισκέφθηκαν τον Σίμωνα στο σπίτι του και του επιτέθηκαν με όστρακα δηλαδή με θραύσματα από κεραμικά σκεύη του με αποτέλεσμα να τον τραυματίσουν πολύ άσχημα. (φησὶ δ' ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ θύραις ὑπ' ἐμοῦ δεινῶς διατεθῆναι τυπτόμενος. §27, λέγει δ' ὡς ἡμεῖς ἦλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου ὄστρακον ἔχοντες, καὶ ὡς ἠπέιλον αὐτῷ ἐγὼ ἀποκτενεῖν, καὶ ὡς τοῦτό ἐστιν ἡ πρόνοια. §28).¹⁵

Από την άλλη πλευρά με βάση τον κατηγορούμενο υποστηρίζεται πως η σχέση μεταξύ του Θεόδοτου και του Σίμωνα σταμάτησε λόγω της βάνανσης συμπεριφοράς του Σίμωνα. Ο Σίμων επειδή δεν μπορούσε να διαχειριστεί την απώλεια του Θεοδότου επιχείρησε να μπει στο σπίτι του κατηγορουμένου με βία μαζί με φίλους του και όντας ο ίδιος σε κατάσταση μέθης.¹⁶ Σκοπός του ήταν να διεκδικήσει πίσω τον Θεόδοτο και μάλιστα από την υπερβολική μανία του δεν δίστασε να παραβιάσει το άβατο του γυναικωνίτη (ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκκόψας τὰς θύρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναικωνίτιν. §6). Η επίθεση αποκρούστηκε αλλά οι επιθέσεις και οι

¹⁵ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:84

¹⁶ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:166

ενοχλήσεις εναντίον τους δεν σταμάτησαν από τον Σίμωνα και για αυτό το λόγο ο κατηγορούμενος έκρινε αναγκαίο πως θα έπρεπε να πάρει τον Θεόδοτο και να φύγουν από την πόλη για κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να ηρεμήσουν τα πράγματα (οὕτω δὲ σφόδρα ἠπορούμην ὅ τι χρῆσαιμην, ὃ βουλή, τῇ τούτου παρανομία, ὥστε ἔδοξέ μοι κράτιστον εἶναι ἀποδημῆσαι ἐκ τῆς πόλεως. §10). Όταν ήρθε η στιγμή να επιστρέψουν ο Θεόδοτος έμεινε στο σπίτι κάποιου Λυσίμαχου και στην ίδια γειτονιά έτυχε να νοικιάζει σπίτι και ο Σίμων. Όταν ο Σίμων αντιλήφθηκε την παρουσία του νεαρού τότε έβαλε ανθρώπους να παρακολουθούν τις κινήσεις του και να τον συλλάβουν.¹⁷

Ο κατηγορούμενος επιστρέφοντας από τον Πειραιά επισκέπτεται τον Λυσίμαχο και αφού έμειναν για λίγο στο σπίτι αποφασίζουν να βγουν έξω(έν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνοῦμαι ἐγὼ ἐκ Πειραιῶς, καὶ τρέπομαι παριῶν ὡς τὸν Λυσίμαχον: ὀλίγον δὲ χρόνον διατρίψαντες ἐξερχόμεθα. §12). Τότε ο Σίμων και η παρέα του οι οποίοι ήταν μεθυσμένοι βρήκαν την ευκαιρία να τους ορμήσουν και να τους επιτεθούν. Ο Θεόδοτος βγάζει το πανωφόρι του και τρέπεται σε φυγή και ο ομιλητής πιστεύοντας ότι ο νεαρός κατάφερε να τους ξεφύγει, τρέχει και αυτός προς άλλη κατεύθυνση προκειμένου να αποφευχθούν οι συγκρούσεις.¹⁸ Ο Θεόδοτος όμως δεν τα κατάφερε και τον πρόλαβαν μπήκαν στο καθαριστήριο που είχε ζητήσει καταφύγιο και τον έβγαλαν έξω μέσω της βίας (μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν μειράκιον εἰς γναφεῖον κατέφυγεν, οὗτοι δὲ συνεισπεσόντες ἤγον αὐτὸν βία, βοῶντα καὶ κεκραγότα καὶ μαρτυρόμενον. §15). Στο σημείο συγκεντρώθηκε πλήθος από τις φωνές και τις κραυγές απόγνωσης του νεαρού αλλά ο Σίμων και η παρέα του δεν πτοήθηκαν και ξυλοκοπούν ακόμα και όποιον προσπαθεί να βοηθήσει το νέο.¹⁹

Στη συνέχεια ο ομιλητής, ενώ περπατούσε τυχαία βλέπει τους απαγωγείς και αποφασίζει εκείνη τη στιγμή να μην ανεχτεί άλλο την κακοποίηση του αγοριού και παρεμβαίνει στην σύγκρουση και προσπαθεί να τον σώσει από το χέρια τους με αποτέλεσμα να γίνει μία μεγάλη σύγκρουση ανάμεσά τους(ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτὸν ὑπὸ τῆς μέθης καὶ ἐμοῦ ἀμυνομένου, καὶ τῶν παραγενομένων ὡς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἀπάντων ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ συντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες. §18).²⁰

¹⁷ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:84

¹⁸ Carey C., (2003)⁶, σελ.:88

¹⁹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:85

²⁰ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:85

1. Χρονολόγηση

Από το 398 έως το 386 π.Χ. υπήρχαν δύο πολύ σημαντικά γεγονότα στον αρχαίο κόσμο τα οποία ήταν η συνωμοσία του Κινάδωνα (398 π.Χ.) και ο Κορινθιακός (395-386 π.Χ.). Το πρώτο γεγονός που αναφέρθηκε αφορούσε τον Σπαρτιάτη Κινάδων ο οποίος ήθελε να έχει τα πλήρη δικαιώματα ενός Σπαρτιάτη και γι' αυτό επιχειρούσε να οργανώνει ομάδες που δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα στην πόλη της Σπάρτης δημιουργώντας συνωμοσίες. Το σχέδιο αυτό όμως δεν πραγματοποιήθηκε αφού οι έφοροι ανακάλυψαν τις επιδιώξεις του πριν τις εφαρμόσει.²¹

Με πρότυπο τις επιδιώξεις του Κινάδωνος ενήργησαν οι Θηβαίοι οι οποίοι δημιούργησαν μια ισχυρή ομάδα στην οποία ανήκαν η Κόρινθος, το Άργος, η Αθήνα και περιείχε ανθρώπους δυσαρεστημένους από τα δικαιώματα που τους παρέχονταν. Τότε ξεκίνησε πόλεμος εναντίον της Σπάρτης ο οποίος πήρε το όνομα Κορινθιακός γιατί στην Κορινθία γινόντουσαν οι περισσότερες αδικίες. Ο πόλεμος δεν είχε νικητή αλλά είχε σκοπό να δημιουργήσει προβλήματα στη δύναμη που ασκούσε η Σπάρτη σε όλη την Ελλάδα. Αυτό συνέβη καθώς η δύναμη της Σπάρτης μειώθηκε σε σύγκριση με αυτήν που είχε όταν είχε βγει νικήτρια στον πελοποννησιακό πόλεμο.²²

Το 394 π.Χ. έγινε η μάχη της Νεμέας στην οποία οι Αθηναίοι, οι Βοιωτοί και οι Κορίνθιοι βρέθηκαν αντιμέτωποι με την μεγάλη τους ήττα την οποία είχαν προκαλέσει οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοί τους. Μάλιστα οι Αθηναίοι που είχαν σημαντικές απώλειες οχυρώθηκαν γύρω από την πόλη της Κορίνθου σε στρατηγικά σημεία με σκοπό να εμποδίσουν την έλευση εχθρού. Τότε έγινε γνωστό ότι ο Αγησίλαος εισέβαλε στη Βοιωτία αφού πρώτα είχε περάσει από την Ασία στην Ελλάδα. Έτσι κάποια στρατεύματα έσπευσαν για βοήθεια και η σύγκρουση πραγματοποιήθηκε στην Κορώνεια. χωρίς όμως τη νίκη των Αθηναίων.²³ Στον λόγο λοιπόν αφού αναφέρονται γεγονότα του Κορινθιακού πολέμου υποδεικνύεται ότι η δίκη έγινε μετά το 394. Ακόμα, η δίκη γίνεται τέσσερα χρόνια μετά από τα γεγονότα που αναφέρονται στον λόγο όπως καταλαβαίνουμε από αναφορές στον κείμενο (καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τετάρων ἐτῶν παρεληλυθότων οὐδέν μοι πώποτε ἐνεκάλεσεν οὐδείς. §19, οὐκ ἐτόλμησε τετάρων ἐτῶν ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς §39).²⁴

²¹ Κυριαζής Γ., (1993), σελ.:243

²² Κυριαζής Γ., (1993), σελ.:244

²³ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:132

²⁴ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:165

2. Νομικό Πλαίσιο

Η κατηγορία που αντιμετωπίζει ο κατηγορούμενος είναι *τραῦμα ἐκ προνοίας* και πρόκειται για δικανικό λόγο. Στο αττικό δίκαιο ο όρος «*τραῦμα ἐκ προνοίας*» δεν περιλαμβάνει απλά ένα τραυματισμό εκ προμελέτης, αλλά απόπειρα φόνου που δεν πέτυχε το σκοπό της και είχε αποτέλεσμα σοβαρό τραυματισμό. Η διαδικασία που ακολουθείται στο δικαστήριο είναι η ίδια με αυτή που προβλέπεται για τις υποθέσεις φόνου. Στην περίπτωση που ο κατηγορούμενος κριθεί ένοχος τότε η ποινή του είναι εξορία και δήμευση της περιουσίας του, όπως αναφέρεται και παραπάνω.²⁵ Μάλιστα για τους Αθηναίους οι Αθηναίοι θεωρούσαν πολύ σοβαρή την απόπειρα εσκεμμένο τραυματισμό και αυτό γίνεται φανερό από το γεγονός πως το συγκεκριμένο αδίκημα εκδικαζόταν στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου²⁶ όπως και οι υποθέσεις που αφορούσαν ανθρωποκτονία εκ προμελέτης και ήταν γραφή.²⁷

3. Διάδικοι

A. Θεόδοτος

Τα πρόσωπα του λόγου στα οποία στηρίζεται όλη η υπόθεση είναι τρία. Αρχικά, είναι ο Θεόδοτος ο οποίος είναι ένας νεαρός που καταγόταν από τις Πλαταιές και προσέφερε ερωτικές υπηρεσίες με αντάλλαγμα τα χρήματα. Η κοινωνική του θέση δεν είναι διακριτή. Αξίζει να επισημάνουμε πως κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο η Σπάρτη φόνευσε όλο τον ανδρικό πληθυσμό των Πλαταιών και εξανδραπόδισε τις γυναίκες και τα παιδιά. Αυτοί που κατάφεραν να επιβιώσουν τους παραχωρήθηκε από την Αθήνα η δυνατότητα να πολιτογραφηθούν αρκεί να περνούσαν κάποια δοκιμασία που θα αποδεικνύει την αφοσίωσή τους στην πόλη που τους υποδεχόταν. Ο Θεόδοτος δεν είχε κανένα όφελος από το ψήφισμα της εκκλησίας του δήμου αφού γίνεται αναφορά στην πιθανή περίπτωση να βασανιστεί(εί μη τοῦτό γε τὸ παιδίον, ὃ ἐπικουρήσαι μὲν μοι οὐκ ἂν ἐδύνατο, μηνῦσαι δὲ ἰκανὸν ἦν βασανιζόμενον, εἴ τι ἐγὼ ἐξημάρτανον;§33).²⁸

Ο βασανισμός απαγορευόταν όταν κάποιος ήταν Αθηναίος πολίτης αλλά επιβαλλόταν όταν κάποιος ήταν δούλος για να ληφθεί σοβαρά υπόψη και έγκυρη η μαρτυρία του. Αυτό όμως δεν μας καθιστά βέβαιο, ούτε αποδεικνύει ότι ο Θεόδοτος

²⁵ Λεντάκης Β., (2015), σελ.: 81

²⁶ Macdowell D. M., (2015)⁶, σελ.:192

²⁷ Carey C., (2000), σελ.:75

²⁸ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:81-83

ήταν δούλος. Μάλιστα ο βασανισμός του νεαρού δικαιολογείται επειδή δεν παρουσιάζεται ως μάρτυρας αλλά ως συνένοχος σε μία δολοφονική ενέργεια, κάτι που επιτρεπόταν στην αθηναϊκή πολιτεία, δηλαδή ο βασανισμός ενός κατηγορουμένου για ένα σοβαρό και σημαντικό αδίκημα όταν ήταν ξένος. Από κάποια άλλα σημεία του λόγου φαίνεται ότι ο Θεόδοτος ήταν μέτοικος και αν ήταν δούλος θα περιμέναμε κάποια στιγμή να γίνει αναφορά στον ιδιοκτήτη του, όμως δεν γίνεται σε κανένα σημείο του λόγου.²⁹

Επιπλέον, ο Σίμων έκανε συμφωνία με το νεαρό και όχι με κάποιον κύριό του κάτι που δείχνει πως ο ίδιος ο Θεόδοτος εισπράττει το χρηματικό ποσό που συμφωνήθηκε. Οπότε, ο Θεόδοτος είναι ένας ελεύθερος νεαρός ο οποίος μπορεί να ζήσει με όποιον κάθε φορά αυτός προτιμά και να εγκαταλείψει για ένα διάστημα την Αθήνα χωρίς να ελεγχθεί από κάποιον ή να πρέπει να λογοδοτήσει σε κάποιον. Επομένως, αυτή την ελευθερία κινήσεων την έχει ένας άνθρωπος ο οποίος δεν είναι δούλος και δεν έχει κάποιον κύριο.³⁰

B. Σίμων και ομιλητής

Από την άλλη πλευρά είναι δύο Αθηναίοι που διεκδικούν τις υπηρεσίες του και ο ένας είναι ο Σίμων, ο οποίος παρουσιάζεται ως κατήγορος και ο άλλος είναι ο απολογούμενος. Ο κατηγορούμενος βρίσκεται σε ώριμη ηλικία και είναι γόνος μιας από τις πλουσιότερες οικογένειες της Αθήνας κάτι που γίνεται κατανοητό όταν αναφέρονται αυτά που έχουν προσφερθεί από τους προγόνους του και τον ίδιο στην πόλη. (φθονεῖν εἰθισμένων, ἐάν τις ἐν τῇ πόλει προθυμῆται χρηστὸς εἶναι §9, καὶ μὴ περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν: §47). Ο Σίμων δεν ήταν πλούσιος με βάση τα λεγόμενα του, καθώς δηλώνει ότι το σύνολο των περιουσιακών του στοιχείων αντιστοιχεί σε διακόσιες πενήντα δραχμές. (σκέψασθε δὲ ὡς ἄπιστα εἶρηκε. τὴν γὰρ οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἄπασαν πενήτηκοντα καὶ διακοσίων δραχμῶν ἐτιμήσατο. §24). Βέβαια το γεγονός ότι στρατολογήθηκε ως οπλίτης (ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, §45)

²⁹ Carey C., (2003)⁶, σελ.:90

³⁰ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:81-83

μας δείχνει ότι δεν ανήκε στους θήτες οι οποίοι ήταν μια οικονομικά αδύναμη τάξη των Αθηναίων. Όσον αφορά την ηλικία του δεν υπάρχει κάποια πληροφορία.³¹

4. Ηθοποιία-Παθοποιία

Η ηθοποιία και η παθοποιία αποτελούν τεχνάσματα της ρητορικής τέχνης που εξυπηρετούν ορισμένο σκοπό. Η ηθοποιία περιλαμβάνει το ήθος των προσώπων που παρουσιάζεται μέσα από τεχνικά μέσα πειθούς για την επίδειξη του χαρακτήρα του εκάστοτε ομιλητή ή για την προσβολή του αντιπάλου. Αυτό γίνεται με λογικά επιχειρήματα τα οποία αποσκοπούν να κερδίσουν το ακροατήριο και να το πείσουν για την ακεραιότητα του χαρακτήρα του ενάγων και κατ' επέκταση των λεγομένων του ή για την ανηθικότητα του χαρακτήρα του αντιπάλου. Η παθοποιία αφορά τα συναισθήματα που προκαλούνται στο ακροατήριο και συγκεκριμένα ο κατηγορούμενος προκαλεί την εύνοια των δικαστών και προβάλλει τον εαυτό του με τέτοιο τρόπο ώστε να εγείρει θαυμασμό και εκτίμηση για το πρόσωπό του. Επιπλέον, προσπαθεί να δημιουργήσει αισθήματα με αρνητικό περιεχόμενο για τους αντιπάλους του όπως οργή και απέχθεια. Στην ουσία τονίζει τα αρνητικά του χαρακτήρα του αντιπάλου για να προβάλλει την αναξιπιστία και την ανειλικρίνεια που υποστηρίζει ότι τον διακρίνει. Ακόμα, προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή των βουλευτών όταν συνήθως τους προκαλεί να κάνουν το καθήκον τους και να υποστηρίξουν το δίκαιο υπονοώντας ότι η δική του η πλευρά πρέπει να υποστηριχθεί και να δικαιωθεί από αυτούς και εάν δεν το κάνουν τότε θα έχουν αντιταχθεί απέναντι στο νόμο και στην δικαιοσύνη.³²

Με βάση τον Λεντάκη Β. ο Σίμων πιθανότητα θα είχε απευθυνθεί στο ακροατήριο τονίζοντας την κοινωνική του θέση αλλά και την κοινωνική θέση του αντιπάλου του. Θα είχε επισημάνει την καλή οικονομική κατάσταση του αντιπάλου του και θα είχε υποστηρίξει ότι ο πλούτος οδηγεί τους ανθρώπους την υπεροψία και στην διάπραξη ύβρεως. Στην ουσία ο Σίμων επιχειρηματολόγούσε με σκοπό να παρουσιάσει τον αντίπαλό του σαν έναν άνθρωπο γεμάτο υπεροψία ο οποίος δεν νοιάζεται για τον συνάνθρωπό του και αντιθέτως ευχαριστείται όταν τον ταπεινώνει γιατί αυτό αποτελούσε ύβρη, δηλαδή όταν κάποιος προσέβαλε έναν άλλον με σκοπό να τον προσβάλει και να νιώθει ικανοποίηση από αυτό.³³ Με αυτό το τρόπο γίνεται χρήση της επίθεσης στο ήθος του αντιπάλου από τον Σίμωνα με σκοπό να δείξει τη

³¹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.: 82

³² Kennedy G., (2012)¹⁰, σελ.:12

³³ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:84

διαφθορά του χαρακτήρα του ομιλητή και να προκαλέσει στο ακροατήριο αρνητικά συναισθήματα για αυτόν. Έτσι θα έχει ελπίδες ότι μπορεί να κερδίσει τη δίκη εφόσον θα έχει δείξει ότι αυτός είναι ένας απλός άνθρωπος ο οποίος ήρθε αντιμέτωπος με μία αδικία και πέρα από αυτό τραυματίστηκε από τον αντίπαλό του χωρίς να φταίει σε κάτι.

Από την άλλη πλευρά ο ομιλητής σε ολόκληρο το λόγο παρουσιάζεται ως ένας μετριοπαθής και ήρεμος άνθρωπος, ο οποίος δεν θέλει και δεν επιθυμεί να εμπλέκεται σε διαμάχες και γενικότερα σε εντάσεις. Μάλιστα για αυτό το λόγο όταν δημιουργήθηκαν οι συγκρούσεις ανάμεσα σε αυτόν και στον Σίμωνα να αποφάσισε να πάρει τον Θεοδότο και να φύγουν από την πόλη με σκοπό να κατευναστούν τα πνεύματα και να μην οξυνθούν άλλο η σχέση μεταξύ τους (οὔτω δὲ σφόδρα ἤπορούμην ὄ τι χρησαίμην, ὦ βουλή, τῇ τούτου παρανομία, ὥστε ἔδοξέ μοι κράτιστον εἶναι ἀποδημῆσαι ἐκ τῆς πόλεως. λαβὼν δὴ τὸ μειράκιον (ἅπαντα γὰρ δεῖ τάληθῆ λέγειν) ὠχόμεν ἐκ τῆς πόλεως. §10). Γύρισε λοιπόν πίσω μαζί με τον σύντροφό του όταν θεώρησε πως δεν θα υπήρχε κάποιο πρόβλημα κάτι που θέλει να μας δείξει ομιλητής πόσο ο απεχθανόταν τους διαπληκτισμούς (ἐπειδὴ δὲ ὄμην ἰκανὸν εἶναι τὸν χρόνον Σίμωνι ἐπιλαθέσθαι μὲν τοῦ νεανίσκου, μεταμελῆσαι δὲ τῶν πρότερον ἡμαρτημένων, ἀφικνοῦμαι πάλιν. §10). Με βάση τον ομιλητή ο Σίμων είναι αυτός που διαταράσσει την ηρεμία του ομιλητή και του Θεοδότου. Αυτό που συνέβη είναι ότι ο Σίμων και πάλι όταν επιστρέφουν τους δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα, καθώς τους επιτίθεται ξανά με αποτέλεσμα να είναι αυτός που διαταράσσει την φιλήσυχη ζωή του Θεοδότου και του ομιλητή για άλλη μία φορά, κάτι που ο ομιλητής επιδίωκε να μην ξανασυμβεί.

Επιπλέον, ο ίδιος ο ομιλητής παρουσιάζεται ως ευεργέτης της πόλης καθώς υποστηρίζει ότι για αυτήν να έχει βάλει σε κίνδυνο τη ζωή του και ποτέ δεν την έβλαψε ούτε της προκάλεσε κάτι κακό. Αντιθέτως ο ίδιος και οι πρόγονοί του φρόντισαν και φροντίζουν την πόλη η οποία έχει πάρει πολλά καλά από αυτούς. Με αυτό τον τρόπο ο ομιλητής θέλει να αναδείξει πόσο δίκαιος και τίμιος άνθρωπος είναι καθώς για τους Αθηναίους έπαιζε πολύ μεγάλο ρόλο οι άνθρωποι να φέρονται καλά στην πόλη και να μην την προδίδουν (καὶ μὴ περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λελητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεῖς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν §47).

Στη συνέχεια προσβάλλει το ήθος του αντιπάλου ο οποίος είναι ο Σίμων θέλοντας να τονίσει ότι είναι ένας θρασύς, ποταπός, βάνουσος, βίαιος, άδικος και αγενής άνθρωπος ο οποίος δεν έχει ηθικές αξίες και κυκλοφορεί μεθυσμένος προκαλώντας προβλήματα. Υποστηρίζει, λοιπόν, ότι ο εραστής του ο Θεόδοτος υπέφερε όταν βρισκόταν με τον Σίμονα και πως ο ίδιος τον κέρδισε με την αγαθότητα το συναισθημάτων του. Αναφέροντας τις επιθέσεις που υπέστη ο ομιλητής από τον Σίμονα, το γεγονός ότι μπήκε στο σπίτι του με τη βία και δεν σεβάστηκε τον ιερό χώρο του γυναικωνίτη, ότι χτύπησε τον φίλο του στο κεφάλι από την ένταση που του είχε δημιουργηθεί, ότι επιτέθηκε ξανά στο νεαρό όταν επέστρεψαν στον Πειραιά θέλει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ήταν ένας ανισόρροπος άνθρωπος ο οποίος δεν διστάζει συνεχώς με την πρώτη ευκαιρία να δείχνει την διαφθορά του χαρακτήρα του(ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων§6, καὶ ἐμοῦ μὲν ἁμαρτάνει, Ἀριστοκρίτου δέ, ὃς παρ' ἐμὲ ἦλθε μετ' αὐτοῦ, βαλὼν λίθῳ συντρίβει τὸ μέτωπον. §9, ὀλίγον δὲ χρόνον διατρίψαντες ἐξερχόμεθα. οὗτοι δ' ἤδη μεθύοντες ἐκπηδῶσιν ἐφ' ἡμᾶς §12, ὅτι μὲν τοίνυν οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας, ὃ βουλή, §15). Ακόμα, προς το τέλος του λόγου ομιλητής παρουσιάζει ένα ισχυρό επιχειρήμα που αποδεικνύει με βάση τα λεγόμενα του την ατιμία της προσωπικότητας του σίμονα και αυτό είναι το γεγονός ότι πρόδωσε την πόλη όταν καλέστηκε να στρατευτεί και άργησε να πάει με άπώτερο σκοπό να αποφύγει τη συμμετοχή του σε μάχη (καὶ πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμότατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη §45).

Στην τελευταία παράγραφο του λόγου ζητά από τους δικαστές να τον λυπηθούνε και παίρνει ως δεδομένο το γεγονός ότι είναι θύμα σε όλη αυτή την κατάσταση και πως θα πρέπει να του αποδοθεί δικαιοσύνη (ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθῆιν, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι). Με όλα τα παραπάνω και σκιαγραφεί έναν θαυμαστό χαρακτήρα για το πρόσωπό του, προσβάλλει έντονα το ήθος του αντιπάλου με λογικά επιχειρήματα και προσπαθεί να προκαλέσει την εύνοια των δικαστών οι οποίοι με αυτά που λέει υπονοεί ότι θα πρέπει να μείνουν πιστοί στα καθήκοντά τους γιατί εάν τον κρίνουν ένοχο θα έχουν αδικήσει τον ίδιο και θα έχουν αφήσει ελεύθερο έναν άνθρωπο, ο οποίος δεν αξίζει να είναι πολίτης της αθηναϊκής κοινωνίας. Τέλος, προκαλεί συναισθήματα συμπάθειας και συμπόνιας προς τους ακροατές για το πρόσωπό του αφού σε όλο τον λόγο είναι αυτός ο οποίος έχει εμπλακεί σε βιαιότητες χωρίς να είναι υπεύθυνος για τίποτα παράνομο και έχει

ταλαιπωρηθεί σε μεγάλο βαθμό η προσωπική του ζωή και η ερωτική του ζωή με το Θεόδοτο.

5. Ύφος

Οι λόγοι του Λυσία αποτελούν πρότυπα καθαρού αττικού πεζού λόγου με χαρακτηριστικά καθημερινής αλλά ταυτόχρονα εκλεπτυσμένης γλώσσας στην οποία παρατηρούμε απουσία ποιητικού λεξιλογίου και επιφυλακτική χρήση μεταφορών. Το ύφος του είναι ιδιαίτερα πειστικό και ζωντανό καθώς συνοδεύεται από γοητεία και ανεπιτήδευτη απλότητα. Αυτό συμβαίνει όταν απλά αναφέρει ο ομιλητής ότι και ο ίδιος και ο Σίμων επιθυμούσαν ερωτικά του Θεοδότου αλλά αυτός τον κατέκτησε με όμορφο τρόπο και ο Σίμων του φερόταν άσχημα και για αυτό ο νεαρός έφυγε από κοντά του, δηλαδή με απλή λογική μας παρουσιάζει ο Λυσίας την πραγματικότητα (ήμεϊς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, Πλαταϊκοῦ μειρακίου, καὶ ἐγὼ μὲν εὖ ποιῶν αὐτὸν ἠξίου ἐῖναί μοι φίλον, οὗτος δὲ ὑβρίζων καὶ παρανομῶν ᾧετο ἀναγκάσειν αὐτὸν ποιεῖν ὅ τι βούλοιο §5).³⁴

Επιπλέον, ο Λυσίας ξεχώρισε ως ρήτορας και αυτό που τον έκανε μοναδικό στο είδος του είναι το γεγονός ότι ασχολήθηκε με το ατομικό ύφος. Στην ουσία αυτό που κατάφερε ο Λυσίας είναι να δίνει μεγαλύτερη σημασία στο τι έλεγαν οι ομιλητές του και όχι στο πώς το έλεγαν, δηλαδή εστίασε στο περιεχόμενο και όχι στη μορφή του λόγου κάτι που γινόταν μέχρι τότε. Η ιδιαίτερη πειθώ που απορρέει από το ύφος του Λυσία προκύπτει από την ικανότητά του να συνδυάζει τον ανεπιτήδευτο λόγο με την φυσικότητα και την απλότητα, προσαρμόζοντας κάθε φορά το ύφος του λόγου του στην προσωπικότητα και το μορφωτικό επίπεδο του πελάτη του. Μάλιστα σε υποθέσεις φόνου που αναλαμβάνει την πλευρά του κατηγορούμενου τότε προτιμά την εξασφάλιση της εύνοιας του ακροατηρίου όπως συμβαίνει και στον λόγο «προς Σίμωνα», όπου ο κατηγορούμενος παρουσιάζεται ως θύμα ενώ κατηγορείται από τον Σίμωνα ότι είναι ο θύτης σε επίθεση που δέχτηκε από αυτόν. Χρησιμοποιώντας την ηθοποιία ο Λυσίας κατάφερε να σκιαγραφεί τον χαρακτήρα και το ήθος των πελατών του κάτι που τον οδήγησε στη νίκη πολλών δικών. Το ύφος του Λυσία είχε μία ιδιαίτερη χάρη, που οφειλόταν στη λεπτότητα των λόγων του δημιουργώντας την αίσθηση της κομψότητας. Παρ' όλα αυτά ο Λυσίας δεν ξέφευγε από το πρέπον,

³⁴ Edwards M., (2002), σελ.:34

δηλαδή δεν χρησιμοποιούσε υπερβολικά τεχνάσματα για να εξασφαλίσει την αίσια έκβαση της δίκης, αλλά το κατάφερνε αυτό όντως πάντα στα όρια της ρητορικής τέχνης. Ο Λυσίας ως ρήτορας επιστράτευε στους λόγους του την επινοητικότητα του κάτι που επιτυγχανόταν με υποθετικούς συλλογισμούς, οι οποίοι ήταν τόσο ισχυροί που μπορούσαν να ανατρέψουν την υπερασπιστική γραμμή των αντιπάλων.³⁵

Μάλιστα, υπάρχουν και άλλα στοιχεία του λόγου του Λυσία τα οποία διαφοροποιούνται από λόγο σε λόγο αφού χρησιμοποιεί ποικίλες μεθόδους έκφρασης. Στους λόγους που έχουν πολιτικό περιεχόμενο χρησιμοποιεί περιοδικό ύφος αποφεύγοντας την εκτενή χρήση ρητορικών σχημάτων όπως είναι η αντίθεση. Τους ιδιωτικούς λόγους στους οποίους εντάσσεται και ο λόγος «προς Σίμωννα» προτιμά και επιλέγει τη χαλαρή δομή με ανολοκλήρωτες αντιθέσεις ή μακροπερίοδο λόγο ο οποίος αποτελείται από αλλεπάλληλες δευτερεύουσες προτάσεις, που εξαρτώνται από κάποια κύρια πρόταση (ἀλλὰ γάρ, ὅ βουλή, πάντα αὐτῶ ταῦτα σύγκειται καὶ μεμηχάνηται, καὶ δοῦναι μὲν φησιν, **ἴνα** μὴ δοκῆ δεινὰ ποιεῖν, **εἰ** μηδενὸς αὐτῶ συμβολαίου γεγενημένου τοιαῦτα ἐτόλμα ὑβρίζειν τὸ μειράκιον, ἀπειληφέναι δὲ προσποιεῖται, **διότι** φανερός ἐστιν ἐγκαλέσας οὐδέποτ' ἀργύριον οὐδὲ μνείαν περὶ τούτου οὐδεμίαν ποιησάμενος. §26) Με αυτό τον τρόπο καταφέρνει να δημιουργήσει την αίσθηση της ζωντάνιας και του ιδιαίτερου ύφους που φαινομενικά δεν χρήζει ιδιαίτερης προσπάθειας κάτι που το κάνει ακόμα πιο θαυμαστό.³⁶

Συχνά χρησιμοποιούνται στους λόγους του Λυσία τυπικές ρητορικές προτάσεις με εξαίρεση τους υποθετικούς συλλογισμούς, οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τα ρητορικά κείμενα. Στην παράγραφο 37 την υποθετική πρόταση την ακολουθεί μία αναφορική πρόταση κάτι που είναι σπάνιο η φράση «δεινὸν ἂν εἴη» να ανήκει σε δευτερεύουσα πρόταση και η υποθετική πρόταση που ακολουθεί να έχει ως συμπλήρωμα δευτερεύουσα ουσιαστική πρόταση (δεινὸν εἰ περὶ τούτων ἐγὼ δόξω προνοηθῆναι, περὶ ὧν οὗτοι τυγχάνουσιν οὕτω δεινὰ καὶ παράνομα πεπονηκότες.)³⁷

³⁵ Κωνσταντινόπουλος Β. Λ.,(2014), σελ.:59-61

³⁶ Edwards M., (2002), σελ.:34

³⁷ Κωνσταντινόπουλος Β. Λ.,(2014), σελ.:71-72

6. Δομή

Ο Λυσίας στον λόγο «προς Σίμωνα» οδηγείται σε έναν βασικό διαχωρισμό του λόγου ο οποίος γίνεται σε τέσσερα μέρη, τα οποία είναι αρκετά διακριτά μεταξύ τους και το καθένα επιτελεί το δικό του σκοπό. Χρησιμοποιεί ρητορική που μπορεί να χαρακτηριστεί ως έντεχνη και κάθε μέρος του λόγου είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις της υπόθεσης.³⁸ Γενικά, στα προοίμια του ο Λυσίας εντυπωσιάζει με την ευρηματικότητά του αφού σε κάθε λόγο πρωτοτυπεί και προετοιμάζει το ακροατήριο για αυτό που θα ακολουθήσει στην διήγηση. Έτσι στον λόγο «προς Σίμωνα» προϊδεάζει τους δικαστές για τη διαφθορά του χαρακτήρα του Σίμωνα και τους προκαταλαμβάνει αρνητικά για αυτόν (αὐτὸν εἰς τοσοῦτον τόλμης ἡγησάμην ἀφικέσθαι, ὥστε ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ τούτων ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν καὶ σεμνὸν ὄρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἔλθειν. §1). Η διήγηση του λόγου χαρακτηρίζεται από πειστικότητα, απλότητα και σαφήνεια και οι πίστεις αποτελούν το τμήμα του λόγου όπου θα φανεί η επιχειρηματολογία του ρήτορα που θα βασιστεί την επινοητικότητά του και στη λογική του. Τέλος ο επίλογος θα είναι η σύνοψη των επιχειρημάτων του που θα αφορούν την ανηθικότητα του αντιπάλου του σε αντίθεση με τη δική του ηθικότητα.³⁹ Τα μέρη λοιπόν στα οποία χωρίζεται ο λόγος είναι τα εξής:

1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§ 1-4)
2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§5-20)
3. ΠΙΣΤΕΙΣ (§21-45)
4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ (§46-48)

³⁸ Edwards M., (2002), σελ.:35

³⁹ Κωνσταντινόπουλος Β. Λ.,(2014), σελ.:86-88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ»

1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§1-4)

Ο Λυσίας απ' την αρχή κιάλας του λόγου επιχειρεί να καταδείξει τον απολογούμενο σε κατηγορούμενο και τον θύτη σε θύμα. Αυτό γίνεται με την προσπάθεια διαβολής του αντιπάλου κάτι που θα οδηγήσει στην υπονόμευση της αξιοπιστίας του, αλλά και της αξιοπρέπειάς του, που αποτελεί μία αρκετά συνηθισμένη τακτική της δικανικής ρητορείας (ὕπερ τούτων ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν καὶ σεμνὸν ὄρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἔλθεῖν. §1) . Στη συνέχεια κατηγορος και κατηγορούμενος πριν εκφωνήσουν τους λόγους τους ορκίζονται ότι θα πουν την αλήθεια και για αυτό ο όρκος δίνεται πάνω σε κομμάτια κρέατος συνήθως από κάποιο κριό ή ταύρο. Ο όρκος είχε μεγάλη σημασία και υποδήλωνε την ιερότητα της διαδικασίας. Μάλιστα συχνά παρατηρείται ότι οι δύο αντίπαλοι που βρίσκονται ενώπιον ενός δικαστηρίου να έχουν προβεί σε παρασκευιακές συνεννοήσεις και στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά σε μία υποτιθέμενη επιτήδεια επιλογή που περιελάμβανε δωροδοκία των κριτών κατά την προετοιμασία των μαρτύρων. Αυτό το επιχείρημα προσέβαλε το δικαστήριο και ήταν αρκετά άσεμνο ως προς το ήθος των δικαστών. Ο κατηγορούμενος προβαίνει σε μια διακριτική κολακεία του δικαστηρίου και εναποθέτει τις ελπίδες του στην εμπειρία και στο ηθικό κύρος του Άρειου Πάγου, ο οποίος αποτελεί το ανώτερο δικαστικό σώμα της Αθηναϊκής Πολιτείας.⁴⁰

Πρέπει να επισημανθεί πως ο ομιλητής δεν έχει καμιά αμηχανία για το γεγονός ότι ερωτεύτηκε έναν νεαρό αλλά νιώθει ανασφάλεια ως προς την διαφορά ηλικίας τους, καθώς ένιωθε έντονο ερωτικό πάθος για αυτόν παρόλο που ήταν κατά πολλά χρόνια μεγαλύτερός του.⁴¹ Αυτό που τον έκανε να είναι προβληματισμένος ως προς το ήθος του ήταν η σωματική εκπλήρωση του πόθου του. Μάλιστα η έκφραση ερωτικού ενδιαφέροντος ήταν επιτρεπτή όταν απευθυνόταν σε κάποιον μέτοικο ή δούλο και αυτό συνέβαινε διότι η κατώτερη κοινωνική θέση επέτρεπε στον ενδιαφερόμενο να εκδηλώσει το ενδιαφέρον του και να φανερώσει χαρακτηριστικά και στοιχεία της προσωπικής του ζωής. Ο απολογούμενος μπορεί να ήταν ένας άνθρωπος μεγάλης

⁴⁰ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:115

⁴¹ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:200

ηλικίας χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι ήταν ηλικιωμένος κάτι που γίνεται φανερό από το γεγονός ότι είχε τη σωματική δύναμη να υπερασπίζεται τον εαυτό του και να εμπλέκεται σε διαμάχες. Από αυτά τα στοιχεία προκύπτει ότι ήταν πάνω από σαράντα ετών. Επιπλέον, ο ομιλητής δεν θεωρεί κακό και επιλήψιμο το ότι ερωτεύτηκε έναν άντρα νεότερο του, αλλά είναι προβληματισμένος με τη συμπεριφορά του και με όσα συνέβησαν μεταξύ τους αφού εκδήλωσε το ερωτικό του ενδιαφέρον.⁴²

2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§5-20)

A) Πρώτη επίθεση Σίμωνα (§ 5-9)

Ο ομιλητής δείχνει ότι ο ίδιος και ο άλλος εραστής του Θεοδότου, ο Σίμων τον διεκδίκησαν ταυτόχρονα, αλλά στην συνέχεια της διήγησης φαίνεται ότι ο ομιλητής κέρδισε τον νεαρό από τον Σίμωνα επειδή του πρόσφερε μεγαλύτερη χρηματική αμοιβή (ήμεις γάρ έπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, Πλαταϊκοῦ μειρακίου §5). Ο Θεόδοτος ήταν ένας νεαρός που αμειβόταν για τις σεξουαλικές υπηρεσίες που πρόσφερε σε άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας. Βέβαια η κατηγορία του δεν έγκειται στις εν λόγω υπηρεσίες αλλά στο γεγονός ότι και οι δύο άνδρες διεκδίκησαν το Θεόδοτο ταυτόχρονα και αυτός προτίμησε εκείνον που του πρόσφερε την υψηλότερη χρηματική αμοιβή με αποτέλεσμα να προκαλέσει την οργή και τη δυσφορία του Σίμωνα. Ωστόσο, το γεγονός ότι ένας άνθρωπος πρόσφερε το σώμα του έναντι χρηματικής αμοιβής ήταν κάτι που τον οδηγούσε σε πολιτική ατίμωση με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αναλάβει κανένα αξίωμα αλλά ούτε και να απευθύνει το λόγο στους συμπολίτες του σε δημόσιο χώρο όπως ήταν η εκκλησία του δήμου. Αυτό συνέβαινε διότι σύμφωνα με τον νόμο θεωρούταν ότι αυτός που διαθέτει το σώμα του και το πουλάει μπορεί εξίσου εύκολα να πουλήσει και την πόλη του και να την προδώσει. Γι' αυτό λοιπόν όταν κάποιος χρησιμοποιούσε ένα συμπολίτη του για να ικανοποιήσει το ερωτικό του πάθος μπορούσε να μηνυθεί για ύβρη γιατί του στερούσε το δικαίωμα της ισηγορίας, ενός θεμελιώδους δικαιώματος της δημοκρατίας. Έτσι συνήθως προέκυπτε ο αποδέκτης της χρηματικής αμοιβής ήταν δούλος ή ξένος.⁴³

Στη συνέχεια ο ομιλητής υποστηρίζει πως ο Σίμων πήγε σπίτι του βράδυ σε κατάσταση μέθης, αλλά είναι πιθανότερο να πήγε μόνο για να ζητήσει τα χρήματά του πίσω σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς του ομιλητή (πυθόμενος γάρ ὅτι τὸ

⁴² Λεντάκης Β., (2015), σελ.:116

⁴³ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:117

μειράκιον ἦν παρ' ἐμοί, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων §6).⁴⁴ Στο λόγο του αναφέρει ότι στο σπίτι ήταν η αδελφή του και οι ανιψιές του χωρίς να κάνει αναφορά σε σύζυγο κάτι που μας δείχνει ότι ήταν άγαμος ή χήρος. Βέβαια μπορούμε να διακρίνουμε εύκολα την υποκρισία του ομιλητή ο οποίος, παρά το γεγονός ότι στο γυναικωνίτη του σπιτιού βρισκόταν η αδελφή του και οι ανιψιές του, την ίδια στιγμή βρισκόταν με τον ερωμένο το διαμέρισμα ανδρών. Υποστηρίζεται ότι η άσχημη συμπεριφορά που επέδειξε ο Σίμων τη στιγμή που επισκέφθηκε το σπίτι του ομιλητή προκάλεσε ιδιαίτερο αποτροπιασμό καθόλου δεν περίμεναν κάτι τέτοιο και όλοι τους ζητούσαν συγγνώμη εκτός από τον ίδιο τον Σίμονα.⁴⁵

Ο ομιλητής μαζί με τον σύντροφό του την ώρα της εφόδου του Σίμονα στο σπίτι του, βρισκόταν στο χώρο όπου γίνονταν τα συμπόσια και δειπνούσε. Αξιοπεριεργό αποτελεί το γεγονός ότι ο Σίμων εισέβαλε πρώτα στο γυναικωνίτη που θα μπορούσε να είναι ο τελευταίος χώρος αναζήτησης του Θεοδότου, καθώς είναι δυσπρόσιτος και από τους πιο προστατευμένους χώρους του σπιτιού (ἐκκόψας τὰς θύρας εἰσηλθὼν εἰς τὴν γυναικωνίτην, ἔνδον οὐσῶν τῆς τε ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν, αἱ οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀρώμεναι αἰσχύνεσθαι. §6). Το πιο λογικό και το πιο πιθανόν θα ήταν να ψάξει πρώτα τους υπόλοιπους χώρους του σπιτιού. Ακόμα, ομιλητής θα έπρεπε να είχε οπωσδήποτε ακούσει την φασαρία που γινόταν στο χώρο του γυναικών και να είχε ήδη κατευθυνθεί εκεί για να εξακριβώσει τι γίνεται αλλά αυτό δεν συνέβη. Στην ουσία βγήκε έξω από τον χώρο των γυναικών μόνο όταν τον φώναξε ο Σίμων (ὥστε ἐξευρῶν οὐ̄̄ ἐδειπνοῦμεν ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ ἀπιστότατον ἐποίησεν §7).⁴⁶

Ο ομιλητής αφού καλείται από τον Σίμονα να αναμετρηθούν σαν άντρες έξω από το σπίτι και η επίθεση του αποκρούεται, υποστηρίζει ότι ο Σίμων συνεχίζει να έχει μανιώδη συμπεριφορά και κατά λάθος χτυπάει ένα από τους φίλους του που ήταν μαζί του για να τον βοηθήσει. Αυτό του φαίνεται αρκετά γελοίο όπως υποστηρίζει στη συνέχεια, αλλά γεννιέται το ερώτημα γιατί δεν κατέφυγε στη δικαιοσύνη αν πραγματικά έτσι έγιναν τα πράγματα καθώς ήταν βέβαιο ότι ήταν ένοχος ο Σίμων αφού υπήρχαν και μάρτυρες.⁴⁷

⁴⁴ Carey C., (2000), σελ.:82

⁴⁵ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:118

⁴⁶ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:118

⁴⁷ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:119

B) Αποδημία του ομιλητή (§10)

Ο ομιλητής επειδή ήταν ένας εύπορος άνθρωπος αποφάσισε να εγκαταλείψει την πόλη και να απαλλαχθεί αυτός και ο Θεόδοτος από τις επιθέσεις του Σίμωνα. Ο κατηγορούμενος για να μην προκαλέσει πρόβλημα στην κοινωνία της Αθήνας αποφάσισε μαζί με τον σύντροφό του να αφήσουν την Αθήνα και να πάνε σε μία άλλη πόλη της οποίας το όνομα δεν αναφέρεται.⁴⁸ Μάλιστα, από το γεγονός ότι όταν επιστρέφει και πάλι στην Αθήνα και ο Σίμων τους επιτίθεται καταλαβαίνουμε ότι ο λόγος αποφυγής του ήταν πραγματικός, καθώς ίσως πραγματικά να ήθελε να αποφύγει άσχημες καταστάσεις όπως αυτή που είχε δημιουργηθεί στο σπίτι του (ώστε έδοξε μοι κράτιστον εἶναι ἀποδηῆσαι ἐκ τῆς πόλεως). Το σημείο αυτό εντοπίζουμε ένα σημαντικό στοιχείο πως αν ο Θεόδοτος ήταν δούλος τότε δεν θα μπορούσε να εγκαταλείψει την Αθήνα ή τουλάχιστον δεν θα μπορούσε να το είχε κάνει χωρίς την άδειά ή την επιτήρηση του κυρίου του.

Ο ομιλητής για να ενισχύσει την επιχειρηματολογία του και την αληθοφάνεια των λεγομένων του υποστηρίζει πως όλα όσα θα διηγηθεί είναι αληθή και θα φανερώσει τα πάντα ακόμα και αν υπάρχουν πράγματα που τον εκθέτουν. Έτσι ενισχύεται η αξιοπιστία του με τη λογική ότι όταν κάποιος επιχειρεί να αναφερθεί σε πράγματα μπορεί να προσβάλουν την εικόνα του δεν μπορεί να κάνει τίποτα άλλο παρά να πει όλη την αλήθεια προκειμένου να αναδυθεί η δικαιοσύνη.⁴⁹

Γ) Δεύτερη επίθεση Σίμωνα (§11-14)

Έπειτα, μετά από ένα χρονικό διάστημα ο ομιλητής και σύντροφος που επιστρέφουν στην Αθήνα και ο Θεόδοτος μένει στο σπίτι του Λυσιμάχου. Όμως δεν υπάρχει χρονικός προσδιορισμός που να υποδηλώνει αν ο Θεόδοτος έμεινε εκεί για κάποιες ώρες ή για κάποιον μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Έτσι δημιουργούνται δύο εκδοχές όσον αφορά την ακολουθία των γεγονότων. Αρχικά, η πρώτη εκδοχή είναι ότι επιστρέφει στην Αθήνα και απλά άφησε τον Θεόδοτο για κάποια ώρα στο φιλικό του σπίτι με σκοπό να πάει στο Πειραιά για κάποια υπόθεση και έπειτα να γυρίσει να τον πάρει. Η δεύτερη εκδοχή έγκειται στο γεγονός ότι ο ομιλητής από σεβασμό και διακριτικότητα προς την οικογένειά του απέναντι στην οποία αισθάνεται

⁴⁸ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:202

⁴⁹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:119

ντροπιασμένος εξαιτίας του προηγούμενου συμβάντος με τον Σίμωνα, αποφασίζει να αφήσει τον ερωμένο του στο σπίτι ενός φίλου του και εκεί θα μπορεί να τον επισκέπτεται όποτε θέλει χωρίς κανέναν ενδοιασμό. Η πιο πιθανή εκδοχή είναι η δεύτερη, παρόλο που είναι δύσκολο να γίνει πιστευτή, καθώς ο ομιλητής έφυγε για ένα διάστημα από την πόλη του για να γλιτώσει από τις εχθρότητες του Σίμωνα, επιστρέφει και αφήνει τον νεαρό σε ένα σπίτι που βρίσκεται στη γειτονιά του ανθρώπου εξαιτίας του οποίου είχε αναγκαστεί να φύγει από την πόλη του κάγω μὲν ὠχόμην εἰς Πειραιᾶ, οὗτος δ' αἰσθόμενος εὐθέως ἤκοντα τὸν Θεόδοτον καὶ διατρίβοντα παρὰ Λυσιμάχῳ, ὃς ὄκει πλησίον τῆς οἰκίας ἧς οὗτος ἐμεμίσθωτο, παρεκάλεσέ τινας τῶν τούτου ἐπιτηδείων. §11).⁵⁰

Γενικά, παρατηρείται ότι η υπόθεση περιέχει αρκετά συμπτώσεις. Κατά τύχη ο Θεόδοτος βρίσκεται πολύ κοντά στο σπίτι του Σίμωνα και συμπτωματικά την ώρα που ο Σίμων και η παρέα του επιτίθεται στο νεαρό εκείνη ακριβώς τη στιγμή που ο ομιλητής επισκέπτεται τον Λυσίμαχο. Νομίζοντας ο ομιλητής πως ο ερωμένος του θα ξεφύγει από την μανία των ανθρώπων αυτών πήρε διαφορετική κατεύθυνση και μετά πάλι συμπτωματικά μπροστά από ένα άλλο σπίτι τους ξανασυναντά. Μάλιστα ομιλητής παρουσιάζει τον εαυτό του φιλήσυχο και συνετό όταν αποφάσισε να φύγει μακριά από τη συμπλοκή που πήγε να δημιουργηθεί θεωρώντας πως και ο ερωμένος του θα σωζόταν. Αυτό όμως το στηρίζει στο γεγονός ότι θεώρησε πως δεν θα υπήρχε καμία σημασία και κανένα πρακτικό αποτέλεσμα εάν έμενε εκεί και διαπληκτίζονταν μαζί με τον Σίμων και την παρέα του οπότε η πράξη του δεν ήταν αποτέλεσμα δειλίας, αλλά αποτέλεσμα αυτής της λογικής εσωτερικής διεργασίας (ταῦτα διανοηθεὶς ἑτέραν ὁδὸν ὠχόμην ἀπιών: οὕτω σφόδρ' αὐτοὺς ἐφυλαττόμην, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τούτων γιγνόμενα μεγάλην ἑμαυτῷ συμφορὰν ἐνόμιζον §14).⁵¹ Σε αυτό το σημείο γεννιέται εύλογα το ερώτημα γιατί ο ομιλητής δεν επικαλέστηκε την μαρτυρία του Θεοδότου ο οποίος είναι το κύριο πρόσωπο της ιστορίας και εμπλέκεται σε όλες τις καταστάσεις. Μπορεί βέβαια ο Θεόδοτος να είναι μεταξύ των μαρτύρων που θα καταθέσουν τη συνέχεια. Από την άλλη πλευρά υπάρχει και περίπτωση εφόσον ληφθεί υπόψη ότι η δίκη γίνεται τέσσερα χρόνια μετά από τα συμβάντα ότι ο νεαρός μπορεί να βρίσκεται σε μία άλλη πόλη ή να μην είναι πια εν ζωή.⁵²

⁵⁰ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:120

⁵¹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:121

⁵² Ράπτης Γ., (2000), σελ.:208

Δ) Τρίτη επίθεση Σίμωνα (§15-17)

Ο νεαρός Θεόδοτος επειδή είχε τρομοκρατηθεί με όσα συνέβαιναν γύρω του κατευθύνθηκε σε ένα βαφείο προκειμένου να σωθεί, αλλά η παρέα του Σίμωνα έτρεξε να τον πιάσει για να είναι στην διάθεση του μιας και ήταν ευκαιρία τώρα που έλειπε ο ομιλητής (οὔτοι δὲ συνεισπεσόντες ἤγον αὐτὸν βία, βοῶντα καὶ κεκραγότα καὶ μαρτυρόμενον. §15). Έτσι ο Σίμων θα κατάφερνε να εκπληρώσει τη μόνιμη επιθυμία που είχε για τον Θεόδοτο. Δίνεται λοιπόν στο σημείο αυτό η μανία που έτρεφε τον Σίμωνα για το πρόσωπο του Θεοδότου και πως ο αδίστακτος άνθρωπος ήταν ο οποίος δεν σεβόταν τις επιθυμίες των συνανθρώπων του.⁵³

Ε) Τέταρτη επίθεση Σίμωνα (§17-20)

Ο ομιλητής ενώ βρισκόταν στο σπίτι του Λάδωνα ο οποίος πιθανότητα θα είναι ανάμεσα σε αυτούς που στην συνέχεια θα καταθέσουν ως μάρτυρες συνάντησε ξανά το Σίμωνα με την παρέα του που φερόταν άσχημα στο νεαρό. Ο τόπος αναφέρεται για να δοθεί έμφαση πως η μάχη έγινε αλλού και όχι μπροστά στο σπίτι του Σίμωνα όπως ισχυρίζεται ο ίδιος. Μάλιστα ο απολογούμενος τονίζει ιδιαίτερα ότι περπατούσε ολομόναχος (ἐγὼ μόνος βαδίζων ἐντυγχάνω §17) κάτι που αποδεικνύει ότι δεν κάλεσε βοήθεια, καθώς δεν είχε κανέναν προσχεδιασμό. Βέβαια μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι περαστικοί, οι οποίοι βλέπουν την αδικία και παρεμβαίνουν παίρνοντας το μέρος του ομιλητή, ότι ήταν φίλοι του αφού οι εξωτερικοί παρατηρητές όταν γίνεται μία διαμάχη ανάμεσα σε ανθρώπους προσπαθούν να ηρεμήσουν τα πνεύματα και να χωρίσουν τα δύο μέρη και όχι να συμμετάσχουν σε αυτήν.⁵⁴

Υποστηρίζεται από τον ομιλητή ότι ο νεαρός ταπεινώθηκε με τρόπο τόσο ανήθικο και βάνανσο που υπονοεί μεταξύ άλλων ότι υπέστη και βιασμό. Ο Θεόδοτος παρουσιάζεται ως το θύμα που υπέφερε τα χέρια ενός υβριστικού ανθρώπου του οποίου οι πράξεις και οι συμπεριφορές είναι αποτρόπαιες.⁵⁵ Στη συνέχεια η παρέα του Σίμωνα και ο ίδιος στράφηκαν προς τον ομιλητή και άρχισαν να τον ξυλοκοπούν. Δεν αρνείται όμως ότι και ο ίδιος αντέδρασε και ότι ανταπέδωσε τα χτυπήματα όντως πια αμυνόμενος. Ο ομιλητής τραυμάτισε τον Σίμωνα, αλλά αυτό έγινε επειδή έπρεπε να

⁵³ Ράπτης Γ. (2002), σελ.:204

⁵⁴ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:122

⁵⁵ Usher S., (1999), σελ.:92

προστατεύσει τον εαυτό του, καθώς βρισκόταν ήδη μέσα σε μία συμπλοκή που ένας χτυπούσε τον άλλον με μανία. Στο συγκεκριμένο σημείο υπάρχει μία σύγχυση ως προς την έκφραση που επιτυγχάνεται με τον γρήγορο ρυθμό της αφήγησης, την διαρκή εναλλαγή των υποκειμένων και των αντικειμένων, τη συσσώρευση των επαναλήψεων και των μετοχών. Ωστόσο αυτή η σύγχυση δεν γίνεται τυχαία αλλά έχει σκοπό να αποδώσει τη σύγχυση που επικρατούσε στη μάχη εκείνη τη στιγμή.⁵⁶

Ο Σίμων άφησε να περάσουν τέσσερα χρόνια για να κινήσει δικαστικές διαδικασίες σε σκοπό να κατηγορήσει τον ομιλητή άλλα αυτός υποστηρίζει ότι οι πραγματικές του προθέσεις δεν ήταν το ερωτικό του πάθος αλλά η απόσπαση χρημάτων από τον ίδιο. Έτσι όπως υποστηρίζει ο ομιλητής ο Σίμων τον υποτίμησε, δηλαδή σκέφτηκε ότι ο ομιλητής θα είχε χάσει την ικανότητά του να υποστηρίζει αποτελεσματικά τον εαυτό του αφού είχε κλονιστεί το κύρος του.⁵⁷

3. ΠΙΣΤΕΙΣ (§ 21-45)

A) Ανασκευή και απόκρουση των ισχυρισμών του Σίμωνα (§ 21-42)

«ἐτόλμησε γὰρ εἶπεῖν ὡς αὐτὸς μὲν τριακοσίας δραχμὰς ἔδωκε Θεοδότῳ, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, ἐγὼ δ' ἐπιβουλεύσας ἀπέστησα αὐτοῦ τὸ μειράκιον. καίτοι ἔχρῃν αὐτόν, εἴπερ ἦν ταῦτ' ἀληθῆ, παρακαλέσαντα μάρτυρας ὡς πλείστους κατὰ τοὺς νόμους διαπράττεσθαι περὶ αὐτῶν.» (§22) : Ο Σίμων υποστηρίζει ότι πλήρωσε το νεαρό και τον είχε δεσμεύσει για να του προσφέρει ερωτικές υπηρεσίες για ένα χρονικό διάστημα. Δεν διευκρινίζεται όμως αν αυτή η δέσμευση ήταν γραπτή ή προφορική. Ο ομιλητής αυτό που αφήνει να εννοηθεί σε αυτό το σημείο είναι πως αν ο Σίμων έλεγε την αλήθεια θα έπρεπε να έχει κάνει το υποτιθέμενο συμφωνητικό με την παρουσία μαρτύρων και να είχε επιχειρήσει να πάρει τα χρήματά του πίσω με δικαστικές διαδικασίες, αφού θα είχε επικαλεσθεί τους μάρτυρες του και θα τους είχε ζητήσει να καταθέσουν στη δίκη. Με βάση το συλλογισμό αυτό εφόσον ο Σίμων δεν επικαλέστηκε μάρτυρες δεν έγινε και η συγκεκριμένη συμφωνία. Τότε ο ομιλητής καλεί αμέσως τους βουλευτές να συνειδητοποιήσουν ότι τα επιχειρήματα του Σίμωνα είναι ψεύδη. Πιθανότατα σε αυτό το σημείο ο Σίμων να μην λέει ψέματα γιατί το γεγονός ότι δεν ζήτησε τα χρήματά του πίσω μέσω δικαστικών διαδικασιών δεν πιστοποιεί ότι δεν πλήρωσε το Θεόδοτο. Ίσως να γνώριζε ότι δεν θα κέρδιζε τη δίκη γιατί η συμφωνία τους είχε γίνει χωρίς κάποια επίσημη δέσμευση και χωρίς μάρτυρες.

⁵⁶ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:122

⁵⁷ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:124

Έτσι επέλεξε να πάρει τα χρήματά του πίσω με εκφοβισμό εισβάλλοντας στο σπίτι του ομιλητή.⁵⁸

Στη συνέχεια αναφέρεται ότι ο Σίμων είχε υποστηρίξει πως ολόκληρη η περιουσία του έγκειται στις διακόσιες πενήντα δραχμές, ποσό αρκετά χαμηλό για έναν πολίτη. Έτσι εύλογα ο ομιλητής εισάγει ένα νέο επιχείρημα υποστηρίζοντας πως δεν είναι λογικό να προσφέρει ποσό σε ένα νεαρό για τις ερωτικές του επιθυμίες μεγαλύτερο από όλη του την περιουσία.(σκέψασθε δὲ ὡς ἄπιστα εἶρηκε. τὴν γὰρ οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἄπασαν πεντήκοντα καϊδιακοσίων δραχμῶν ἐτιμήσατο. §24). Βέβαια μπορεί αυτό το ποσό να το είχε συγκεντρώσει από έρανο, να έχει πάρει δάνειο, να είχε πουλήσει κάποια από τα υπάρχοντα του για να καταφέρει να αγοράσει τις ερωτικές υπηρεσίες του νεαρού. Υπάρχει και περίπτωση να είχε δηλώσει μικρότερη περιουσία εκείνη τη δεδομένη στιγμή και έπειτα να ήταν μεγαλύτερη.⁵⁹

Έπειτα, ο ομιλητής υποστηρίζει ότι ο Σίμων χρησιμοποίησε ψευδή λεγόμενα όταν επέμενε πως είχε δώσει το χρηματικό ποσό για τις ερωτικές υπηρεσίες του Θεοδότου αλλά ακόμα μεγαλύτερο ήταν το ψέμα του όταν είπε πως πήρε πίσω το ποσό αυτό. Το συλλογισμό αυτό ο ομιλητής τον στηρίζει στο γεγονός ότι σύμφωνα με τα λεγόμενά του θα ήταν παράλογο να έχει διαπράξει την ατιμία για την οποία κατηγορείται με σκοπό να του στερήσει τις τριακόσιες δραχμές ενώ ταυτόχρονα να τον είχε αποκρούσει.⁶⁰ Το επιχείρημα αυτό όμως του ομιλητή δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την ειλικρίνεια του καθώς θα μπορούσε να έχει επιστρέψει στον Σίμονα τις τριακόσιες δραχμές με σκοπό να αποφύγει παρόμοιες σκηνές στο μέλλον.⁶¹ Για αυτό το λόγο κιάλας δεν ισχυρίζεται ότι εγκατέλειψε την Αθήνα επειδή τον είχε αποκρούσει και μετά φοβόταν μήπως γίνει κάτι χειρότερο; Το ερώτημα που απασχολεί σε αυτό το σημείο είναι γιατί ο κατηγορος να ισχυριστεί ότι πήρε πίσω τα χρήματά του αφού αυτό φαίνεται να είναι υπέρ της άλλης πλευράς και θα εξυπηρετούσε το κατηγορητήριο. Πιθανότατα ο Σίμων να είχε προβάλει με κάθε δυνατό μέσο την υπεροψία του αντιπάλου του και να είχε επιχειρήσει να υποστηρίξει ότι διώχτηκε από το σπίτι του ομιλητή με αρκετά απαξιωτικό τρόπο όπου τα χρήματα ήταν όχι απλή επιστροφή αλλά κίνηση απαξίωσης. Μάλιστα το γεγονός ότι ο Σίμων δεν ακολούθησε τη δικαστική οδό δεν συνάγει το συμπέρασμα ότι δεν διεκδίκησε τα χρήματά του κάτι που χρησιμοποιεί ομιλητής σαν επιχείρημα (διότι φανερός ἐστὶν ἐγκαλέσας οὐδέποτε ἄργύριον οὐδὲ

⁵⁸ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:126

⁵⁹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:127

⁶⁰ Ράπτης Γ., (2000), σελ.:206

⁶¹ Usher S., (1999),σελ.: 92

μνειάν περι τούτου οὐδεμίαν ποιησάμενος. §26).⁶²

Το γεγονός ότι ο Σίμων καταδίωξε τον Θεόδοτο για πάνω από τέσσερα στάδια κάτι που δίνει την ευκαιρία στον ομιλητή να παρουσιάσει το δικό του αντεπιχείρημα. Θεωρεί πως αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη γενική κατάσταση, καθώς αν ο Σίμων είχε χτυπηθεί όπως υποστηρίζει από τον ομιλητή τόσο άσχημα δεν θα μπορούσε να τρέχει και να τον καταδιώκει με τέτοια μανία τον Θεόδοτο για τόση ώρα, αφού δεν θα είχε τη δύναμη και την ενέργεια για να κάνει το τέτοιο. Αν λάβουμε υπόψη και το γεγονός ότι ένα στάδιο ισοδυναμεί με εκατόν ογδόντα πέντε μέτρα τότε καταλαβαίνουμε ότι είναι αδύνατον έτσι εξαθλιωμένους που θα ήταν και ταλαιπωρημένος από τα χτυπήματα του να έκανε μία τέτοια μεγάλη απόσταση.

Ο Σίμων υποστηρίζει και επιμένει στο κατηγορητήριο πως δέχτηκε επίθεση με αιχμηρό αντικείμενο και υπήρξε έντονη απειλή για τη ζωή του. Το τραύμα εκ πρόνοιας ισοδυναμούσε με απόπειρα φόνου και για αυτό το λόγο ο Σίμων θέλει να καταστήσει σαφές ότι η επίθεση που δέχτηκε ήταν πολύ σοβαρή και πρέπει να έχει η ποινή ισάξια με την απόπειρα φόνου. Το αντεπιχείρημα όμως του ομιλητή αποτυπώνεται με μία δόση ειρωνείας. Προκειμένου λοιπόν να μπορέσει να αντικρούσει αυτό το επιχείρημα ο ομιλητής υποστηρίζει πως η χρήση ενός από το σχέδιο όπλου αποδεικνύει ακριβώς το αντίθετο, ότι δηλαδή δεν είχε την πρόθεση να τον σκοτώσει. Αν πραγματικά ήθελε να τον σκοτώσει θα ήταν εξοπλισμένος και δεν θα χρησιμοποιούσε ένα κεραμικό θραύσμα και ούτε η απειλή του θανάτου αποτελεί σοβαρό αποδεικτικό στοιχείο καθώς πρόκειται για μία στιγμή αδυναμίας με λεκτική υπερβολή που χρησιμοποιείται όταν κάποιος βρίσκεται σε ιδιαίτερη συναισθηματική ένταση και σύγχυση (λέγει δ' ὡς ἡμεῖς ἤλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου ὄστρακον ἔχοντες, καὶ ὡς ἠπεῖλουν αὐτῷ ἐγὼ ἀποκτενεῖν, καὶ ὡς τοῦτό ἐστιν ἡ πρόνοια. §28).⁶³

Επιπλέον, αναφέρεται ότι ο ομιλητής θα ήταν τρελός αν ήθελε πραγματικά να εναντιωθεί σε πολλά άτομα αφού η ήττα του θα ήταν σίγουρη. Το επιχείρημα όμως αυτό δεν ευσταθεί καθώς ο ομιλητής μπορεί να γνώριζε ότι και συγκεκριμένη ώρα που πήγε στο σπίτι του σίμωνα αυτός θα ήταν μόνος αφού οι φιλικές συγκεντρώσεις και οινοποσίες συνηθίζονταν το βράδυ. Μπορούμε μάλιστα να υποθέσουμε ότι σκοπός του ομιλητή δεν ήταν να γίνει διαβόητος κατά την επίθεσή του κατά του Σίμωνα αλλά να ανταποδώσει την τελευταία επίθεσή του στον ίδιο και τον σύντροφό του. Με βάση

⁶² Λεντάκης Β., (2015), σελ.:128

⁶³ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:128

πάντα τον ομιλητή ότι η πράξη δηλαδή η επίσκεψη του στο σπίτι του Σίμωνα με σκοπό την επίθεση θα είχε νόημα ύπαρξης Αν είχε κίνητρο να διεκδικήσει τον νεαρό. Από τη στιγμή όμως που ο Θεόδοτος ήταν μαζί του δεν είχε κανέναν λόγο να στραφεί εναντίον του Σίμωνα. Μπορεί όμως το κίνητρο της επίθεσης να ήταν η εκδίκηση και η επίδειξη δύναμης κάτι που ομιλητής με τα επιχειρήματά του δεν πείθει για την ανυπαρξία αυτών των περιπτώσεων.⁶⁴

Ο ομιλητής παίρνει ως γεγονός και ως δεδομένο το ότι για ένα διάστημα έφυγε από την Αθήνα μαζί με τον Θεόδοτο και αυτό το έκανε για να αποφύγει τις επιθέσεις και τις συγκρούσεις με τον Σίμωνα. Αυτό όμως δεν αποτελεί γεγονός αλλά ένα αναπόδεικτο στοιχείο και αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι μπορεί κάποιος να αποφύγει κάποια χρονική στιγμή μία σύγκρουση αλλά μία άλλη χρονική στιγμή να επιδιώκει. Από την άλλη πλευρά αν όντως ο ομιλητής είχε σκοπό να επιτεθεί και να κακοποιήσει τον Σίμωνα θα είχε πάρει μαζί του έναν άνθρωπο πιο σωματώδη και όχι τον Θεόδοτο που ήταν στην ουσία ένα παιδί. Η λέξη «παιδίον» που χρησιμοποιεί ο ομιλητής σημαίνει νεαρός δούλος και ο απολογούμενος με αυτή τη φράση δεν έχει σκοπό να αναφερθεί στην κοινωνική θέση του νεαρού, αλλά στη σωματική του διάπλαση.⁶⁵

Στην παράγραφο 33 ομιλητής αναφέρεται στο Θεόδοτο υποστηρίζοντας ότι θα μπορούσε να τον καταδώσει μετά από βασανιστήρια για την πράξη για την οποία τον κατηγορεί ο Σίμων και βρίσκεται αυτή τη στιγμή ενώπιον δικαστηρίου ως απολογούμενος. Με βάση το νόμο η μαρτυρία ενός δούλου στο δικαστήριο δεν λαμβανόταν υπόψη εάν δεν είχε αποσπαστεί με βασανιστήρια. Η πρόκληση σε βάσανα των δούλων με σκοπό την εκμαίευση της αλήθειας δίνει την δυνατότητα σε έναν αντίδικο να ζητάει τους δούλους άλλων προσώπων ή ακόμα να προσφέρει και τους δικούς του στον αντίπαλο προκειμένου να αποδειχθεί η αλήθεια των λεγομένων του. Στη συγκεκριμένη όμως υπόθεση είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς πώς θα μπορούσε να εφαρμοστεί η παραπάνω πρακτική.⁶⁶

Στην ουσία αν υποθέσουμε ότι ο Θεόδοτος είναι δούλος, από τη στιγμή που ο Σίμων και ομιλητής τον πληρώνουν για τις ερωτικές τους υπηρεσίες, τότε είναι σαφές ότι αυτός δεν ανήκει σε κανέναν από τους δύο και ότι ο κύριος του είναι ένα άλλο πρόσωπο το οποίο είναι αμέτοχο και δεν εμπλέκεται στην υπόθεση. Οπότε θα έπρεπε να προκληθεί σε βάσανο από τον κύριο του αλλά αυτός δεν θα είχε κανένα λόγο να

⁶⁴ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:129

⁶⁵ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:130

⁶⁶ Carey C., (2003)⁶, σελ.:103

παραχωρήσει για κακομεταχείριση και πιθανό τραυματισμό ένα περιουσιακό του στοιχείο. Συνεπώς, ο ομιλητής στο συγκεκριμένο σημείο δεν αναφέρεται στον βασανισμό του Θεοδότου ως δούλου-μάρτυρα, αλλά ως συνένοχου στην ενέργειά του (ὁ ἐπικουρῆσαι μὲν μοι οὐκ ἂν ἐδύνατο, μὴνῦσαι δὲ ἰκανὸν ἦν βασανιζόμενον, εἴ τι ἐγὼ ἐξημάρτανον;).⁶⁷

Στην παράγραφο 36 ο ομιλητής προβαίνει σε ένα ερώτημα προς δικαστές και αυτό αφορά ποιοι πρέπει να θεωρούνται ένοχοι για τα πράγματα που συμβαίνουν αυτοί που τρέπονται σε φυγή ή αυτοί που προσπαθούν να πιάσουν αυτούς που έχουν τραπεί σε φυγή (καίτοι ποτέρους χρή αιτίους τῶν γεγενημένων εἶναι νομίζειν, τοὺς φεύγοντας ἢ τοὺς ζητοῦντας καταλαβεῖν;). Βέβαια σε καμία περίπτωση η τροπή σε φυγή δεν αποτελεί απόδειξη αθωότητας αφού μπορούμε να υποθέσουμε ότι πολλές φορές αυτός που αποφεύγει μία κατάσταση μπορεί να το κάνει επειδή συνειδητοποιεί ότι θα βγει ηττημένος από μία σύγκρουση που επρόκειτο να συμβεί.⁶⁸

Στην παράγραφο 39 ο ομιλητής θεωρεί πως ο Σίμων τη στιγμή που θεωρούσε ότι είχε αδικηθεί από τον ίδιο θα έπρεπε να ζητήσει άμεσα δικαίωση. Όμως το γεγονός ότι δεν το έκανε σημαίνει ότι αυτή η κατηγορία που υφίσταται εξυπηρετεί άλλα συμφέροντα του Σίμονα (ὁ γὰρ ἀδικηθεὶς καὶ ἐπιβουλευθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὡς φησιν, οὐκ ἐτόλμησε τετάρων ἐτῶν ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς). Σε αυτή την περίπτωση το επιχείρημά του μπορεί να αντιστραφεί αν υποθέσουμε ότι η ταπείνωση του Σίμονα μπορεί να ήταν τόσο μεγάλη ώστε ακόμα και μετά από τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα να ζητά δικαίωση και εκδίκηση. Μάλιστα είναι πιθανόν ο Σίμων να πίστευε ότι δεν έχει ελπίδες να κερδίσει τότε τη δίκη και για αυτό δεν προέβη σε μήνυση του αντιπάλου του νωρίτερα.⁶⁹

Ο απολογούμενος επικαλείται το νόμο και υποστηρίζει ότι για να απαγγελθεί κατηγορία για τραύμα εκ προνοίας θα πρέπει να έχει επιδιωχθεί ο θάνατος του θύματος. Ο ομιλητής δεν απευθύνεται στο δικαστήριο της Ηλιαίας αλλά σε ένα δικαστήριο το οποίο είναι αρκετά έμπειρο και ειδικεύεται σε υποθέσεις τέτοιου είδους. Είναι λοιπόν αδύνατον να αλλάξει το σκεπτικό του νομοθέτη με μία άκρως υποκειμενική ερμηνεία του νόμου και είναι σαφές ότι ο Σίμων κατηγορεί τον απολογούμενο ότι επιδίωξε το θάνατο του και όχι απλώς τον τραυματισμό του. Στην

⁶⁷ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:130

⁶⁸ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:130

⁶⁹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:131

παράγραφο 41 ο ομιλητής αναρωτιέται ποιος θα ήταν τόσο αφελής ώστε να προμελετά το τραυματισμό του εχθρού του. Το επιχείρημα αυτό είναι λανθασμένο εφόσον ο φόνος και ο τραυματισμός έχουν την ίδια ποινή δηλαδή ισόβια εξορία θα ήταν λογικότερο να επιλέξει κανείς το φόνο γιατί θα είχε περισσότερες πιθανότητες να δοθεί αφού το θύμα θα ήταν νεκρό ενώ ο τραυματίας θα ήταν σε θέση να πει ποιος τον χτύπησε(έπειτα δὲ καὶ οὐδεμίαν ἡγούμην πρόνοιαν εἶναι τραύματος ὅστις μὴ ἀποκτεῖναι βουλόμενος ἔτρωσε. τίς γὰρ οὕτως ἐστὶν εὐήθης).⁷⁰

B) Διαβολή του Σίμωνα (§44-45)

Ο ομιλητής σε αυτό το σημείο προσπαθεί να παρουσιάσει τις αρνητικές πτυχές του χαρακτήρα του Σίμωνα και να πείσει για αυτές. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι η αγοραία σχέση του με τον Θεόδοτο είναι μία σχέση που χαρακτηρίζεται από έρωτα και ο Σίμων είναι αυτός ο οποίος ανήκει στην κατηγορία των συκοφαντών που προσπαθεί να κερδίζει έσοδα εκβιάζοντας τους πιο εύπορους ανθρώπους. Στη συνέχεια αναφέρει ένα γεγονός από το παρελθόν με σκοπό να διαβάλλει το χαρακτήρα του Σίμωνα. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι ο Σίμων έφτασε στην Κόρινθο καθυστερημένος την εκστρατεία της Κορώνειας και κατηγορήθηκε από τον ταξίαρχο ότι έφτασε στην Κόρινθο με σκόπιμη καθυστέρηση με απώτερο σκοπό να αποφύγει τον κίνδυνο (έν Κορίνθω γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξίάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, §45).⁷¹

Στο σημείο αυτό ομιλητής θέλει να εστιάσει στον αυθάδη χαρακτήρα του Σίμωνα και να επαναφέρει στο δικαστήριο το γεγονός ότι ο Σίμων είχε απρεπή συμπεριφορά την περίοδο εκείνη εναντίον του στρατηγού Λάχητα, καθώς υπήρξε σύγκρουση μεταξύ τους αφού ο Σίμων του επιτέθηκε. Τότε κατηγορήθηκε για ξυλοδαρμό και επιδιώχθηκε από το Αθηναϊκό στράτευμα την περίοδο του Κορινθιακού πολέμου (καὶ πανστρατιᾶ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμήτατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη §45).⁷² Με αυτά τα λεγόμενα ο Σίμων παρουσιάζεται ως ένα άτομο το οποίο είναι βλαβερό για την πατρίδα και επικίνδυνο και από τη στιγμή που ισχύει κάτι τέτοιο δεν θα ήταν δυνατόν να ληφθούν τα λεγόμενα του ως αληθή στο δικαστήριο. Ο ομιλητής κάνει

⁷⁰ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:132

⁷¹ Λεντάκης Β., (2015), σελ.:132

⁷² Ράπτης Γ., (2004), σελ.:209

επίθεση στο ήθος του αντιπάλου με απώτερο σκοπό να πείσει για την αβεβαιότητα του χαρακτήρα του για να δείξει ότι δεν είναι άτομο εμπιστοσύνης.

4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ (§46-48)

Στις τελευταίες παραγράφους του λόγου που αποτελούν και τον επίλογο του λόγου βλέπουμε πως ο απολογούμενος έχει αναφερθεί εναντίον του Σίμωνα και έχει παραβεί την απαγόρευση δηλαδή το σύνηθες ρητορικό τέχνασμα με το οποίο ο ομιλητής δηλώνει όσα κανονικά θα όφειλε να έχει αποσιωπήσει κάτι που στο σημείο αυτό εφαρμόζεται αναδρομικά.⁷³ Ειδικότερα, στον Άρειο Πάγο δεν επιτρεπόταν να αναφέρονται γεγονότα και θέματα τα οποία δεν αφορούσαν την υπόθεση που εκδικαζόταν, όμως ο ομιλητής αυτό το παρέβλεψε με σκοπό να δώσει βάρος στη θρασύτητα της προσωπικότητάς του Σίμωνα και από αυτό βλέπουμε τη ρητορική τέχνη του Λυσία. Μάλιστα στην παράγραφο 46 χρησιμοποιεί πρώτο πληθυντικό πρόσωπο για να δηλώσει καθολική διάσταση την περίπτωσή του και να κάνει επίκληση στο συναίσθημα των δικαστών με σκοπό να τους καλέσει να ταυτιστούν μαζί του. Χρησιμοποιεί και το επιχείρημα ότι ο ίδιος είχε ανταποκριθεί στις στρατιωτικές υπηρεσίες κάτι που ο κατηγορός του δεν το είχε κάνει, αντιθέτως έχει προσπαθήσει με κάθε τρόπο να τις αποφύγει.⁷⁴

Τέλος, καλεί τους δικαστές να είναι πιστοί στο καθήκον τους και να εφαρμόσουν τη δικαιοσύνη στην υπόθεση του, καθώς παίρνει ως δεδομένο το γεγονός ότι είναι αθώος και αν τον κρίνουν άδικο τότε θα έχουν πάρει τη λάθος απόφαση και αυτό αποτελεί σύνηθες ρητορικό τέχνασμα όπου ο ομιλητής προσπαθεί να κάνει επίκληση στο ήθος των δικαστών προκειμένου να τους ευαισθητοποιήσει και να τους πείσει να πράξουν το δίκαιο με βάση τα λεγόμενα του (ὧν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ... καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν: §47).

⁷³ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:210

⁷⁴ Ράπτης Γ., (2004), σελ.:210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΛΟΓΟΣ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ»

1. Υπόθεση

Σύμφωνα με την εκδοχή του κατηγορού του Αρίστωνα, όλα ξεκίνησαν πριν από δύο χρόνια, όταν στη διάρκεια μιας στρατιωτικής εξόδου στο Πάνακτο οι γιοι του Κόνωνα που μεθοκοπούσαν καθημερινά και ολημερίς, φέρονταν προκλητικά και άσεμνα. Η συμπεριφορά τους ήταν απρεπής αρχικά απέναντι στους δούλους του Αρίστωνα και στη συνέχεια απέναντι στον ίδιο αφού τον έβριζαν, τους συμπεριφέρονταν άσχημα και έφτασαν ακόμη να εισβάλουν στη σκηνή τους και να τους ξυλοκοπήσουν. Παρά το γεγονός ότι ο κατηγορός, μετά την επιστροφή στην πόλη, δεν έδωσε συνέχεια στο θέμα αυτό, ένα βράδυ, ενώ περπατούσε με κάποιο φίλο του στην αγορά, συναντήθηκε κατά τύχη με τον ένα γιο του Κόνωνα και δέχθηκε λίγο αργότερα επίθεση από τον Κόνωνα, τον γιο του και την παρέα τους από τους οποίους κακοποιήθηκε βάνουσα (ύβρισθεις, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθῶν ὑπὸ Κόνωνος τουτουὶ τοιαῦτα, ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκῆτως ἔλαχον αὐτῶ τὴν δίκην τῆς αἰκείας ταυτηνί. §1). Έτσι αναγκάστηκε να προσφύγει στη δικαιοσύνη για να μπορέσει να υπερασπιστεί τον εαυτό του.⁷⁵ Ο τραυματισμός του Αρίστωνα ήταν πολύ σοβαρός και μάλιστα τον έφερε πολύ κοντά στο θάνατο και για αυτό το λόγο κατηγορεί και παραπέμπει τον Κόνωνα στο δικαστήριο, ο οποίος είχε κύριο ρόλο στην επίθεση. Για να ισχυροποιήσει τα λεγόμενα ο Αρίστων παρουσιάζει μάρτυρες για να επαληθεύσουν αυτά που έχει υποστηρίξει ότι έχουν συμβεί. Από την άλλη πλευρά ο Κόνων παρουσιάζει δικούς του μάρτυρες προσπαθώντας να αρνηθεί κάθε κατηγορία. Ο Δημοσθένης με ισχυρή επιχειρηματολογία αμφισβητεί όσα αναφέρονται από την πλευρά του Κόνωνα, αφού με μια γενική θεώρηση της συμπεριφοράς τους αποδεικνύεται ότι είναι αγενείς και εύκολα ψεύδονται.⁷⁶

⁷⁵Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:70

⁷⁶Gagarin M., (2003), σελ.: 66

1. Χρονολόγηση

Ο λόγος κατά Κόνωνος είναι ένας λόγος που περιέχει βία, αφού αυτός είναι και ο λόγος του κατηγορού που κινεί την διαδικασία υπεράσπισης του εαυτού του, καθώς δέχτηκε βιαιότητες και τους ανθρώπους που κατηγορεί. Αποτελεί μάλιστα έναν από τους αρχαιότερους ιδιωτικούς λόγους του Δημοσθένη και είναι του Αρίστωνα κατά του Κόνωνος για βιαιοπραγία. Πιθανολογείται πως οι χρονολογίες των γεγονότων του λόγου ορίζονται το 357 ή το 343π.Χ. και αντίστοιχα το 355 ή το 341 π.Χ. ως προς τις χρονολογίες εκδίκησης της υπόθεσης. Πιο συγκεκριμένα, η ακριβής ημερομηνία των συμβάντων που αναφέρει ο Αρίστων και η ημερομηνία της δίκης δεν μπορούν να επαληθευτούν και να εξακριβωθούν με ακρίβεια. Ο Αρίστων αναφέρεται σε γεγονότα που έγιναν στην εκστρατεία το 341 π. Χ. στο Πάνακτο που βρίσκεται μεταξύ της Αθήνας και της Βοιωτίας(ἐξήλθον ἔτος τουτὶ τρίτον εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος τουτουὶ ἐγγυὸς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην §3). Στην Βοιωτία είχαν επανδρωθεί όλα τα φρούρια που βρίσκονταν στα σύνορα το 357 π.Χ. και αυτό μας δείχνει ότι οι στρατιωτικές υποχρεώσεις του Αρίστωνος ήταν το 357 ή το 343.⁷⁷

Στην παράγραφο 7 γίνεται αναφορά στον Σπίνθαρο ο οποίος βρισκόταν στην παρέα του Κόνωνα και ήταν γιος του πολιτικού Εύβουλου (παρὰ Παμφίλῳ τῷ γναφεῖ Κόνων οὐτοσί, Θεότιμός τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἄνδρομένους, πολλοὶ τινες, οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας ἐπορεύετ' εἰς τὴν ἀγορὰν §7). Από αυτό λοιπόν καταλαβαίνουμε ότι ίσως ο Δημοσθένης είχε αναλάβει αυτή την υπόθεση για να εξυπηρετήσει πολιτικές του σκοπιμότητες αφού ο Εύβουλος ήταν πολιτικός του αντίπαλος. Ο Δημοσθένης είχε κινηθεί εναντίον του όταν η παράταξη του Εύβουλου απέτυχε να ελέγξει την δύναμη της Μακεδονίας και σε περίπτωση που αυτό ισχύει δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την χρονολόγηση του λόγου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 341 ο Δημοσθένης έχει αναδειχθεί σε εξέχουσα πολιτική μορφή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πιθανόν η χρονολόγηση του έργου να έγκειται το 350.⁷⁸

⁷⁷ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:69

⁷⁸ Carey C.,(1997), σελ.:84

2. Νομικό πλαίσιο

Ο λόγος αφορά δίκη αικείας, είναι δικανικός και πρόκειται για πράξεις βίας που έγιναν μεταξύ του Αρίστωνα και τους γιους του Κόνωνα, οι οποίοι παρουσιάζονται μονίμως μεθυσμένοι και υποστηρίζεται ότι τον χτύπησαν σχεδόν μέχρι θανάτου. Ο ίδιος δεν επιδίωξε να απαγγείλει κατηγορίες για σοβαρότερα αδικήματα, όπως ήταν η απαγωγή λωποδυτών ή η γραφή ύβρεως (πάντων δὲ τῶν φίλων καὶ τῶν οἰκείων, οἷς συνεβουλευόμην, ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων εἶναι καὶ τῇ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῇ καὶ ταῖς τῆς ὕβρεως γραφαῖς, §1). Οι λωποδύτες εντάσσονταν μαζί με τους κλέφτες στους κακούργους. Πρόκειται για ανθρώπους που έκλεβαν τη νύχτα και το αντικείμενο κλοπῆς ήταν ρούχα, περισσότερες από δέκα δραχμές σε λιμάνι ή περισσότερες από πενήντα σε οποιοδήποτε άλλο μέρος. Η κλοπή ενδύματος που έγινε στο συγκεκριμένο λόγο αυτό θα μπορούσε να είχε γίνει κατηγορία για απαγωγή λωποδυτών, αλλά δεν έγινε. Μάλιστα αν κάποιος αντιλαμβανόταν και διαπίστωνε έναν κλέφτη σε αυτή την κατηγορία τότε είχε το δικαίωμα να τον συλλάβει και να τον παραπέμψει στους Ένδεκα που ήταν οι άρχοντες και αυτή η διαδικασία ονομαζόταν απαγωγή. Διαφορετικά αν ο κλέφτης λαμβανόταν επ' αυτοφώρω τότε οι Ένδεκα μπορούσαν να διατάξουν την εκτέλεση του, αν αυτός στην ερώτηση που θα του έκαναν για το αν είναι ένοχος απαντούσε θετικά. Στην περίπτωση που δεν παραδεχόταν ο κλέφτης ενοχή του τότε στερούταν την ελευθερία του. καθώς τον κρατούσαν στην φυλακή μέχρι τη στιγμή που θα δικαζόταν και αν κρινόταν ένοχος θα έπρεπε να επέλθει η εκτέλεση του.

3. Διάδικοι

A. Αρίστων

Ο Αρίστων, ο οποίος είναι ένας απλός και αξιοπρεπής νέος βρίσκεται σε αμήχανη θέση μέχρι και να περιγράψει τα αισχρά λόγια που χρησιμοποιούσαν όταν του επιτέθηκαν. Ακόμα, ο Αρίστων, ο οποίος ευλόγως είναι ο κατήγορος και ο εκφωνητής του λόγου, παρουσιάζεται ως ένας ήρεμος, συνετός, καλοκάγαθος νεαρός Αθηναίος ο οποίος έπεσε θύμα των άσχημων και απρεπών συμπεριφορών ανθρώπων και ανάμεσα σε αυτούς του αδαείς βρίσκονταν οι γιοι του Κόνωνα που είναι κατηγορούμενος.

B. Κόνων

Ο Κόνων είναι αρκετά μεγαλύτερος στην ηλικία από τον Αρίσωνα και πιθανότητα να είναι ακόμη και πενήντα χρόνια μεγαλύτερος (ὅστις δ' ἐτῶν μὲν ἐστὶν πλείονων ἢ πεντήκοντα §22). Δεν έχουμε παραπάνω στοιχεία για αυτόν πέρα από πληροφορίες που δίνονται στο λόγο. Ο Κόνων και οι γιοι του αποτελούσαν ομάδα μέθυσων, οι οποίοι προκαλούσαν ταραχές και συγκρούσεις στην πόλη.

4. Ηθοποιία-Παθοποιία

Ο Αρίστων από τα πρώτα κιόλας λόγια του θέλει να δείξει ότι είναι ένας ειλικρινής ο οποίος δεν έχει κανένα συμφέρον να κατηγορήσει τον Κόνωνα παρά μόνο να υπερασπιστεί τον εαυτό του, καθώς και κινδύνεψε να πεθάνει όταν του επιτέθηκε αυτός και η παρέα του (ὕγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκῆτως ἔλαχον αὐτῶ τὴν δίκην τῆς αἰκείας ταυτηνί. §1). Παρουσιάζει με ιδιαίτερη πειθῶ την πραγματικότητα και λέγοντας ότι ευχαρίστως θα ζητούσε τη θανατική ποινή για τον κατηγορούμενο αποτυπώνεται η σοβαρότητα του αδικήματος που έγινε εναντίον του, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να ευαισθητοποιήσει το ακροατήριο (οὕτως ἐποίησα καὶ δι' ἐκείνους ἰδίαν ἔλαχον δίκην, ἦδιστ' ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θανάτου κρίνας τουτονί. §1). Ο ίδιος ο Αρίστων είχε εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις όπως και ο Κόνων καθώς ήταν στρατευμένοι στο ίδιο σημείο και από εκεί ξεκίνησαν όλα (ἐξῆλθον ἔτος τουτὶ τρίτον εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος τουτουὶ ἐγγυς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην: ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούματ' ἐκεῖθεν ἡμῖν συνέβη: §3). Στη συνέχεια ζητά από τους δικαστές να τον βοηθήσω να βρει το δίκιο κάτι που αποτελεί συνηθισμένο ρητορικό όταν δηλαδή φαίνεται ως δεδομένο ότι ο ομηλίτης έχει δίκιο (βοηθησαί μοι τὰ δίκαια. §2).

Σκοπός του Αρίσωνα είναι να διαβάσει το ήθος του αντιπάλου δηλαδή του Κόνωνα, ώστε να μην ληφθούν τα λεγόμενα του ως αληθή και να προβληθεί ο ίδιος ως ένας καθημερινός άνθρωπος ο οποίος ήταν θύμα ξυλοδαρμού χωρίς να φταίει σε κάτι. Αυτό το βλέπουμε από το γεγονός ότι αναφέρει πως ήταν συνεχώς μεθυσμένος μαζί με την παρέα του και φέρονταν άσχημα στους δούλους που τους συνόδευαν όταν υπηρετούσαν ως φρουροί. Έτσι γίνεται κατανοητό ότι ο Κόνων και η παρέα του είχαν υβριστική συμπεριφορά και συνεχώς έδειχναν την ασέβεια του χαρακτήρα τους και όταν τους έγινε παρατήρηση για την άσχημη συμπεριφορά τους φέρθηκαν ακόμα χειρότερα, καθώς επιτέθηκαν στον ίδιο και σε άλλους που βρίσκονταν στο χώρο

(εκείνο τελευτῶντες δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν ἐμοί, καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν ὥστε. §5)

Ἐπειτα, με ἐντονη περιγραφή αποδίδεται ἡ επίθεση που υπέστη ὁ Ἀρίστων ἀπὸ τὸν Κόνωνα καὶ τὴν παρέα του καὶ προσπαθεῖ νὰ εἶναι ιδιαίτερα παραστατικὴ προκειμένου νὰ πείσει γιὰ τὰ λεγόμενά του καὶ ἐνὰ κάνει κατανοητὸ ὅτι υπέφερε στα χέρια του καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ υπέστη καὶ υβριστικὴ συμπεριφορὰ καθὼς τὸν κορόιδευαν καὶ τὸν ἀφήσαν σὲ μία πολὺ ἀσχημὴ κατάσταση (ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλεῖσαι: §8). Αναφέρει μάλιστα ὁ Ἀρίστων ὅτι βρίσκεται σὲ ἀμηχανία νὰ ἀναφέρει τῆς υβριστικῆς λέξεις που χρησιμοποιούσαν ἐναντίον του τῆ στιγμῆ που εἶχε ξυλοκοπηθεῖ θέλοντας με αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ δείξει πόσο διαφέρει ἀπὸ αὐτοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅτι ἡ προσωπικότητά του διακρίνεται ἀπὸ σεβασμὸ καὶ σημαντικὲς ἠθικὲς ἀρχές (βλασφημίαν ἔχει τινὰ καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια, ὃ δὲ τῆς ὑβρεῶς ἐστὶ τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμ' ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ §9).

Ἐπιπλέον, ὁ Ἀρίστων υποστηρίζει πὼς θὰ νιώθει ιδιαίτερα ἀδικημένος ἀν ληφθούν τὰ λόγια τοῦ Κόνωνος ὡς ἀληθῆ, χρησιμοποιώντας ξανά τὸ ρητορικὸ τέχνασμα ὅτι οἱ δικαστὲς θὰ πρέπει νὰ κάνουν τὸ καθήκον τους, καθὼς εἶναι βέβαιο ὅτι ὁ ἴδιος λέει τὴν ἀλήθεια, καθὼς πρόκειται γιὰ ἕνα ἀρκετὰ ἐμπιστο ἀνθρώπο που δὲν ἔχει προκαλέσει ποτέ κάποιον πρόβλημα στὴν πόλη σὲ ἀντίθεση με τὸν Κόνωνα καὶ τὴν παρέα του οἱ ὁποῖοι πολλὰς φορὲς ἔχω συμπεριφερθεῖ με ἀσέβεια πρὸς τὴν πόλη (ἐγὼ δ', ὃ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῶς ἐφ' οἷς πέπονθα ἐνηνοχῶς, οὐχ ἦττον τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἂν καὶ ὑβρίσθαι νομίσαιμι, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δόξει Κόνων οὕτωσὶ λέγειν περὶ ἡμῶν §15).

Σε ὁποιαδήποτε εὐκαιρία ὁ Ἀρίστων δὲν διστάζει νὰ ἐπισημαίνει πὼς ἦταν πολὺ πιθανόν νὰ εἶχε χάσει τὴ ζωὴ του ἀπὸ τὴν επίθεση που δέχτηκε ἐπισημαίνοντας ξανά καὶ ξανά πόσο σοβαρὸ ἦταν τὸ ἀδίκημα που δέχτηκε. Ἐτσι προσβάλλει τὸ ἦθος τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἀποδίδει μία δραματικὴ στιγμή στα λεγόμενά του ἡ ὁποία εἶναι ἀρκετὰ βοηθητικὴ ὥστε νὰ κάνει τὸ ἀκροατήριον νὰ τὸν συμπονέσει καὶ τοῦ ἀποδώσει δικαιοσύνη. Ἐπιπλέον, συνεχίζει νὰ προσβάλλει τὸ ἦθος τοῦ ἀφού πέρα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σαν προσωπικότητα εἶναι ἀπεχθῆς, πολὺ καὶ ἀνίκανος πατέρας ἀφού αὐτὸς ἔμαθε καὶ δίδαξε στα παιδιὰ του νὰ συμπεριφέρονται ἀσχημα καὶ νὰ εἶναι ἀπαιδέυτα (τούτοις

υιέσιν, οὐχ ὅπως ἀπέτρεψεν ἢ διεκάλυψεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡγεμὼν καὶ πρῶτος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγένηται §22). Προσπαθεῖ ο Αρίστων συνεχῶς να δείχνει πόσο άτιμος είναι ο Κόνων και η παρέα του αναφέροντας πως χρησιμοποίησαν ψευδή επιχειρήματα και αναληθείς μαρτυρίες για να υπερασπιστούν τον εαυτό τους κάτι που δεν τους κάνει άδικους μόνο απέναντι στον Αρίσωνα αλλά και στον απέναντι στο νόμο και σε ολόκληρη την κοινωνία (ἐμβάλλεται μαρτυρίαν ψευδῆ καὶ ἐπιγράφεται μάρτυρας ἀνθρώπους οὓς οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοήσιν οἴομαι §31). Επικαλεῖται και την σημασία του όρκου η οποία ήταν πολύ σημαντική στην Αθηναϊκή κοινωνία, λέγοντας πως ο Κόνων ούτε αυτό δεν θα σκεφτεῖ και παρόλο που θα ορκιστεῖ θα χρησιμοποιεῖ ψευδή και αναξιόπιστα επιχειρήματα (οὐ δὴ Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὁμνύων, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλ' ὁ μηδ' εὖορκον ἐκὼν μηδὲν ἂν ὁμόσας §41).

Βέβαια ο Αρίστων δεν παραλείπει στην τελευταία παράγραφο του λόγου να δώσει αξία στο γεγονός ότι πρόγονοί του αλλά και ο ίδιος ήταν και είναι χρήσιμοι στην πολιτεία, εκτέλεσαν στρατιωτικά τους καθήκοντα ως τριήραρχοι και ως στρατιώτες, αλλά σε αντίθεση με τους κατηγορούμενους κανένας δεν ήταν χρήσιμος για την πατρίδα (ὡς ἡμεῖς χρήσιμοι, καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ πατήρ, ἕως ἔζη, καὶ τριηραρχοῦντες καὶ στρατευόμενοι καὶ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν οὔθ' οὔτος οὔτε τῶν τούτου οὐδεῖς: §44).

Όλα λοιπόν τα παραπάνω και σκιαγραφούν την προσωπικότητα του Αρίσωνα κάνοντας κατανοητό πως πρόκειται για έναν ευλαβή άνθρωπο, ο οποίος ποτέ δεν είχε δημιουργήσει πρόβλημα στην κοινωνία και διακρίνεται από υψηλές ηθικές αρχές. Αυτός ο άνθρωπος λοιπόν έπεσε θύμα μιας βίαιης παρέας με αρχηγό τον Κόνωνα όποιος ανήκει στην κατηγορία των χειρότερων ανθρώπων όσον αφορά στις ηθικές του αρχές. Ο Αρίστων κάνοντας επίθεση στο ήθος του αντιπάλου και εξηγώντας την κατάσταση με δραματικό τρόπο προσπαθεῖ να κερδίσει την εύνοια των δικαστών και να προκαλέσει έντονα συναισθήματα στο ακροατήριο προκειμένου να αντιταχθούν στον Κόνωνα και να πάρουν το μέρος του.

5. Ύφος

Ο Δημοσθένης θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους ρήτορες και ξεχωρίζει και το ύφος του για την ιδιαίτερη ρητορική του ικανότητα. Πάντα προετοιμάζε με ιδιαίτερη προσοχή τους λόγους του και προσάρμοζε το ύφος του ανάλογα με το είδος του λόγου. Χαρακτηριστικό του ύφους του είναι η αποφυγή της χασμωδίας χωρίς να έχει υπερβολική αυστηρότητα. Ακόμα, οι παύσεις που γίνονταν εξαιτίας της χασμωδίας έδιναν την ευκαιρία στον ομιλητή να πάρει χρόνο και να ξεκουράσει το λόγο του. Οι περίοδοι του λόγου στον Δημοσθένη δεν επεξεργάζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό αλλά δίνεται ιδιαίτερη προτεραιότητα στην πειθώ του λόγου και όχι τόσο στη μορφή του. Το ίδιο συμβαίνει και στο λόγο κατά Κόνωνος οποίος είναι λειτουργικός λόγος και όχι προϊόν μιας τέχνης για την τέχνη. Συγκεκριμένα ο Δημοσθένης αποφεύγει την χρήση δύο βραχέων συλλαβών στη σειρά δημιουργώντας ένα επιβλητικό και μεγαλοπρεπές αποτέλεσμα. Συνηθίζει να χρησιμοποιεί οικείο ύφος με έντονα εκφραστικά μέσα όπως μεταφορές (*τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλείσαι=βουλωμένα μάτια §8*), παρομοιώσεις (*ἤδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρυόνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἤζιουν ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. §9*) όταν ο Κόνων και η παρέα του λαλούν σαν κόκορες πάνω από τον χτυπημένο Αρίσωνα για τη νίκη τους και χτυπούν στα πλευρά τους, τους αγώνες τους παρομοιάζοντας τον εαυτό τους με κοκόρια όταν νικούν. Ακόμα, χρησιμοποιούνται παραστατικές εικόνες για να προσδώσουν ρεαλιστικότητα και δραματικότητα στα γεγονότα που έχουν συμβεί όπως όταν περιγράφεται η σκηνή που χτυπούν τον Αρίσωνα (*πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι §8*). Ο τόνος του τείνει να είναι οργισμένος, (*ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῶς ἐφ' οἷς πέπονθα ἐνηνοχῶς, οὐχ ἦπτον τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἂν καὶ ὑβρίσθαι νομίσαιμι, εἰ οἶόν τ' εἶπεῖν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δόξει Κόνων οὔτοσὶ λέγειν περὶ ἡμῶν, καὶ τοσαύτη τις ἄγνοια παρ' ὑμῖν ἐστίν, §15*) ειρωνικός ή σαρκαστικός και σπανιότερα συγκινητικός ή χιουμοριστικός.⁷⁹

⁷⁹ Edwards M. (2002), σελ.:59-60

6. Δομή

Ο λόγος «κατά Κόνωνος» διαιρείται σε τρία μέρη. Όμως ο λόγος δεν περιέχει επίλογο, καθώς ολοκληρώνεται με δύο συνοπτικές περιόδους. Κάθε μέρος επιτελεί το δικό του σκοπό σχετικά με την υπόθεση και στην αρχή ο λόγος επικεντρώνεται στο να ενημερωθεί το ακροατήριο για το θέμα και να πραγματοποιηθεί η προσπάθεια εξασφάλισης της εύνοιας του ακροατηρίου (προοίμιο). Στη συνέχεια γίνεται η έκθεση των γεγονότων με τρόπο που να φαίνεται ότι ο ομιλητής έχει δίκιο και γίνεται επισήμανση σε σημεία που τον συμφέρουν (διήγησις). Έπειτα, χρησιμοποιούνται αποδείξεις και επιχειρήματα με σκοπό να πείσουν για την θέση του ομιλητή και στο σημείο αυτό χρησιμοποιείται η ηθοποιία και η παθοποιία. Τα μέρη του λόγου είναι τα εξής:

1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§1-2)
2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§3-12),
3. ΠΙΣΤΙΣ Η ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ (§13-44).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ»

Στο σημείο αυτό θα προχωρήσουμε στην ανάλυση των κάθε επιμέρους στοιχείων του λόγου ξεχωριστά ώστε να εξετάσουμε και να κατανοήσουμε την ρητορική του Δημοσθένη και τα επιχειρήματα του κατηγορού και του κατηγορουμένου. Ακόμα, θα δούμε πώς οι βίαιες εχθροπραξίες χειρίζονταν από τους ρήτορες και συγκεκριμένα από το Δημοσθένη, τι βαρύτητα είχε η χρήση τους και τι σημασία οι συνέπειές τους

1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ (§1-2)

Ο Αρίστων από την πρώτη κιάλας λέξη (ὕβρισθεις) του λόγου καταφέρνει να δώσει το είδος του αδικήματος που διέπραξε εις βάρος του ο Κόνων. Χρησιμοποιώντας αυτήν τη μετοχή φαίνεται πως ο κατηγορος είναι ένας μετριοπαθής άνδρας που θέλει να προβάλει το ήθος του και να δείξει ότι το πραγματικό αδίκημα είναι η ὕβρις και όχι η σωματική βλάβη. Μάλιστα σκοπός του Αρίστωνά είναι να περάσει το μήνυμα πως από τη στιγμή που ο Κόνων είναι ικανός να διαπράξει το αδίκημα της ὕβρεως τότε το αδίκημα της αικείας για αυτόν θα ήταν πταίσμα. Ο ίδιος ο κατηγορος στην επιχειρηματολογία του επισημαίνει πως δεν υπέβαλε γραφή ὕβρεως λόγω της μετριοπάθειας του και πως παρά το γεγονός ότι οι φίλοι του προσπαθούσαν να τον επηρεάσουν και να τον πείσουν να υποβάλει γραφή ὕβρεως ή λωποδυτῶν απαγωγή, αυτός εξαιτίας της ταπεινότητας που τον διακατείχε αποφάσισε να κινήσει τις διαδικασίες εναντίον του κατηγορουμένου χρησιμοποιώντας δίκη αικείας.⁸⁰

Βέβαια θα πρέπει να επισημάνουμε πως ο σκοπός του Αρίστωνά να μην υποβάλλει γραφή ὕβρεως ή η απαγωγή λωποδυτῶν μπορεί να προσέφερε κάποιο κέρδος και στον ίδιο, καθώς δεν ήταν δύσκολο να αποδειχτεί η ὕβρις που μπορεί να είχε διαπράξει ένας άνθρωπος. Ακόμα, εάν η γραφή ὕβρεως ή η απαγωγή λωποδυτῶν δεν συνεχιζόταν σαν διαδικασία εάν δεν κέρδιζε το ένα πέμπτο των ψήφων των δικαστῶν τότε οι επιπτώσεις για τον κατηγορο θα ήταν σοβαρές. Σημαντικό είναι και ένα άλλο στοιχείο το οποίο σίγουρα επηρέασε την επιλογή του Αρίστωνά να κινήσει τις διαδικασίες για δίκη αικείας. Αυτό είναι πως εάν γινόταν γραφή ὕβρεως και αποδεικνυόταν ότι ὄντως είχε διαπράξει ὕβρη ο Κόνων τότε θα πληρώνουν πρόστιμο

⁸⁰ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:15

στην πολιτεία και όχι στον Αρίστωνα αλλά με την δίκη αικείας το πρόστιμο θα δοθεί τον κατήγορο.⁸¹

Ο Αρίστων χρησιμοποιεί επιχειρήματα προκειμένου να πείσει τους δικαστές για την δύσκολη κατάσταση στην οποία είχε επέλθει και επικαλείται την ανησυχία των γιατρών, των φίλων του και των συγγενών του όταν διαπίστωσαν τα χτυπήματα που είχε υποστεί και πως φοβόντουσαν μήπως χάσει τη ζωή του γιατί ήταν δύσκολο να αντέξει το σώμα του όλες αυτές τις βιαιοπραγίες.⁸² Γενικά δεν προσδιορίζεται ο αριθμός των γιατρών οι οποίοι τον εξέτασαν αλλά το γεγονός ότι αναφέρεται σε κάποια σημεία για αυτούς στον πληθυντικό δείχνει ότι ήταν πολλοί και πως χρειάστηκαν αρκετοί γιατροί για να διαπιστώσουν την άσχημη κατάσταση του και να κρίνουν αν πραγματικά θα μπορούσε να συνέλθει ή αν θα έχανε της ζωής του (§36 αλλά και μάρτυρας ιατρούς παρέχομαι). Οπότε μέσω αυτού του επιχειρήματος περνά το μήνυμα ότι είχε κακοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό.

Επιπλέον, ο Αρίστων χρησιμοποιεί την κλητική προσφώνηση (ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι) πριν από τη λέξη θανάτου (ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θανάτου κρίνας τουτονί. §1) με σκοπό να επισημάνει πως αυτό που είχε συμβεί εις βάρος του άξιζε ακόμη και τη θανατική ποινή του κατηγορουμένου, καθώς ήταν κάτι πάρα πολύ άσχημο αφού θα μπορούσε να του είχε στερήσει την ίδια του τη ζωή. Ζητώντας λοιπόν από τους δικαστές να κρίνουν σωστά και να επιβάλουν ακόμη και τη θανατική ποινή προβαίνει σε μία αντίθεση με το πρόσωπο που έδειξε στην αρχή ως ένας μετριοπαθής άνθρωπος, αφού προσπαθεί να επιβληθεί στον κατηγορούμενο η εσχάτη των ποινών. Το τέλος του προοιμίου προσπαθεί να κεντρίσει την εύνοια των δικαστών και να τους κάνει να πιστέψουν πως αυτά που ζητάει είναι τα δικαιότερα τα λεγόμενά του είναι αληθή και έγκυρα. Στην ουσία προκαλεί τους δικαστές να πράξουν τα δίκαια και υπηρετήσουν σωστά το χρέος τους (βοηθῆσαι μοι τὰ δίκαια).⁸³

⁸¹ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:16

⁸² Carawan E., (2007), σελ.: 106

⁸³ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:76-77

2. ΔΙΗΓΗΣΙΣ (§3-12)

Η διήγηση χωρίζεται σε δύο μέρη που παίζουν σημαντικό ρόλο στην υπεράσπιση του Αρίστωνα. Το πρώτο (§3-6) μέρος αφορά αυτά που συνέβησαν πριν την επίθεση, δηλαδή τα γεγονότα στο στρατόπεδο του Πάνακτου όταν ο ίδιος είχε κληθεί εκεί ως μέλος της φρουράς (ἐξῆλθον ἔτος τουτὶ τρίτον εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης) και το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την επίθεση που δέχτηκε και τις συνέπειές της (§7-12). Ο Δημοσθένης σε αυτό το κομμάτι του λόγου προσπαθεί μέσω των επιχειρημάτων του να ευαισθητοποιήσει το κενό για να κερδίσει τη συμπάθεια των δικαστών, προβάλλοντας την καθαρότητα του ήθους του Αρίστωνα και εστιάζει στην ανάδειξη της συμπεριφοράς του Κόνωνα και της ομάδας του ως ανάρμοστη. Αυτά που συνέβησαν στο στρατόπεδο στο Πάνακτο βοηθούν πολύ την υπεράσπιση του Αρίστωνα, καθώς παρουσιάζονται οι προσωπικότητες των δύο πλευρών. Από τη μία πλευρά υπάρχουν οι γιοι του Κόνωνα που περιγράφονται ως άτομα που συνεχώς ήτανε μεθυσμένοι από το πρωί μέχρι το βράδυ κατά τη στρατιωτική τους θητεία και συμπεριφέρονταν με απρέπεια τόσο στον ίδιο όσο και στους δούλους του.⁸⁴

Στην τέταρτη, την πέμπτη και την έκτη παράγραφο περιγράφεται η άσχημη συμπεριφορά των γιων του Κόνωνα οι οποίοι είχαν ηγετικό χαρακτήρα στο στρατόπεδο. Χλεύαζαν και χρησιμοποιούσαν υβριστικούς χαρακτηρισμούς προς τους φρουρούς, τους δούλους και μάλιστα κατηγορούνται ότι ενοχλούσαν στους δούλους πηγαίνοντας στην κουζίνα όταν μαγείρευαν και τους ενοχλούσαν με καπνό. Μέλη της φρουράς και όχι ο ίδιος ο Αρίστωνας απευθύνθηκαν τον ανώτατο τους και αυτό τους επέπληξε για την άσχημη συμπεριφορά τους. Όμως το ίδιο βράδυ οι γιοι του Κόνωνα αντέδρασαν ακόμη πιο βίαια και τον ξυλοκόπησαν.⁸⁵ Με αυτό τον τρόπο ο Αρίστων δείχνει πως δεν λειτούργησε σαν καταδότης, αφού δεν μετέφερε ο ίδιος τον στρατηγό τους αυτά που είχαν συμβεί (τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμ' εἶπομεν κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω). Επίσης, φαίνεται ότι αυτά που ακολούθησαν στην αγορά ήταν φυσικά επακόλουθα της βιαιότητας που διακατείχε τους νέους γιους του Κόνωνα και πως ίδιος ο Αρίστων προσπάθησε να κρατήσει το αξίωμα που είχε

⁸⁴ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:17

⁸⁵ Usher S., (2001), σελ.: 246

όσο το δυνατόν καλύτερα κάτι που χρησιμοποιείται για να προκαλέσει ξανά την εύνοια των δικαστών και να δείξει πόσο αξιέπαινο ήθος είχε.⁸⁶

Βέβαια προκαλούνται κάποια ερωτήματα τα οποία χωλαίνουν την εγκυρότητα των επιχειρημάτων του Αρίστωνα. Αυτά τα ερωτήματα που προκαλούνται είναι για ποιο λόγο οι γιοι του Κόνωνα ξυλοκόπησαν μόνο τον Αρίστωνα, τους είχε κάνει κάτι; τους είχε προκαλέσει; Αφού έχει δεχτεί αυτή την άσχημη επίθεση που περιγράφει γιατί δεν υπέβαλε αμέσως γραφή ύβρεως ή δίκη αικείας; τι έγινε δεν είχε τη μαρτυρία των υπολοίπων ανθρώπων που βρίσκονται στο στρατόπεδο οι οποίοι είχαν δεχτεί και αυτοί βίαιες συμπεριφορές από αυτούς; γιατί ήταν όλοι τόσο ανεκτικοί και δεν είχαν κάποιες κυρώσεις όταν συμπεριφέρονταν άσχημα οι γιοι του Κόνωνα; Επομένως, προκύπτουν ερωτήματα που δημιουργούν ανασφάλεια ως προς την ακρίβεια και την αλήθεια των επιχειρημάτων.⁸⁷

Στη συνέχεια στην έβδομη και στην όγδοη παράγραφο δίνονται πληροφορίες για το βράδυ του ξυλοδαρμού του Αρίστωνα και μαθαίνουμε πως βρισκόταν με το φίλο του Φανόστρατο στο Λεωκόριον και πως τότε έγινε η συνάντηση με τους δράστες. Πρώτα, ακινητοποίησαν το φίλο του και έπειτα τον χτύπησαν πάρα πολύ άσχημα. Όμως δεν αναφέρεται η ώρα και η εποχή, δηλαδή αν ήταν άνοιξη ή φθινόπωρο, χειμώνας ή, καλοκαίρι γιατί ανάλογα με την εποχή καθορίζεται και η ορατότητα που μπορούμε να έχουμε κατά τις βραδινές ώρες (έσπερας). Ακόμα και για το Λεωκόριον που βρίσκεται στην αγορά δεν γίνεται σαφής η ακρινή τοποθεσία του.

Ο Φανόστρατος παρόλο που ήταν φίλος του Αρίστωνα δεν αναφέρει τους φίλους του αλλά ο συνομήλικός του (τῶν ἡλικιωτῶν τινός) προκειμένου να δώσει μεγαλύτερη ισχύ στην αξιοπιστία των λεγομένων του, αφού αποτελεί τον μοναδικό μάρτυρα εκείνης της νύχτας και δεν θα έπρεπε να εννοηθεί ότι αν κληθεί ως μάρτυρας θα υπερασπιστεί το φίλο του, αλλά ότι θα πει την αλήθεια ως ένας άνθρωπος που βρισκόταν μαζί του και είπε αυτά που έγιναν. Υποστηρίζεται πως όταν είδαν το γιο του Κόνωνα, τον Κτησία αυτός ήταν πολύ μεθυσμένος και κατευθυνόταν προς το σπίτι του Πάμφιλου όπου ήταν ο πατέρας του μεθυσμένος και έπινε. Όμως στην παράγραφο 31 ο Κόνων υποστηρίζει πως δεν βρισκόταν σε συμπόσιο αλλά σε δείπνο κάτι που φανερώνει τα τεχνάσματα του Δημοσθένη προκειμένου να δείξει μία εικόνα γεμάτη

⁸⁶ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:18

⁸⁷ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:80-81

ελαττώματα από την πλευρά των κατηγορουμένων. Έτσι επιτυγχάνεται να φανεί η μεγάλη αντίθεση ως προς τις προσωπικότητες των δύο πλευρών, δηλαδή από τη μία φαίνεται ο ενάρετος Αρίστων που κάνει βόλτα με έναν φίλο του και από την άλλη η αναξιοπρεπής εικόνα των γιων του Κόνωνα και ο ίδιος να παρουσιάζεται ως μέθυσος.⁸⁸

Στο τέλος της όγδοης παραγράφου στην αρχή της ένατης δίνεται περιγραφικά η επίθεση των δραστών στον φίλο του και στον ίδιο τον Αρίσωνα. Μάλιστα η ομάδα των ανθρώπων που του επιτέθηκαν πέρα από το γεγονός ότι τον ξυλοκόπησαν βάνουσα, έθιξαν την αξιοπρέπεια και τιμή του όταν τον αφήσαμε μισόγυμνο, τραυματισμένο στο δρόμο. Από την καταγραφή των γεγονότων γίνεται σαφές ότι ο Κόνων προέβη σε υβριστικά σχόλια εναντίον του προσώπου του Αρίσωνα, δηλαδή διέπραξε «ὑβρι», αφού όπως αναφέρεται κοκορευότανε για το γεγονός ότι τον είχε ξυλοκοπήσει και μάλιστα του λέγανε οι σύντροφοί του να τον χτυπήσει στα πλευρά με τους αγκώνες οι οποίοι αντιπροσώπευαν τα φτερά του κόκορα. Με αυτό τον τρόπο περνάει ο Δημοσθένης έμμεσα το μήνυμα πως ο Κόνων ήταν ο αρχηγός της ομάδας που ξυλοκόπησε τον Αρίσωνα. Ακόμα, η κλοπή του μανδύα του ήταν σοβαρό αδίκημα και μπορούσε να κινήσει την διαδικασία για την απαγωγή λωποδυτών και μας προξενεί απορία για ποιο λόγο δεν το έκανε (και μετά ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός, οὗτοι δ' ᾤχοντο θοϊμάτιον λαβόντες μου).⁸⁹

Έπειτα, μεταφέρθηκε στο σπίτι του όπου γυναίκες εκεί στεναχωρήθηκαν για την κατάσταση του και αμέσως προσπάθησαν να τον βοηθήσουν. Στην δέκατη και την εντεκάτη παράγραφο επικαλείται τις μαρτυρίες περαστικών που τυχαίνει να είναι φίλοι του και οι συγγενείς του καθώς πρόκειται για μία κλειστή κοινωνία και ήταν αρκετά φυσιολογικό να συμβεί αυτό, είναι των γιατρών που τον εξέτασαν. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε πως οι μάρτυρες οι οποίοι ήταν περαστικοί τον είδαν αφού είχε ξυλοκοπηθεί και ο μόνος που είχε δει το συμβάν να διαπράττεται ήταν ο φίλος του ο Φανόστρατος, του οποίου η μαρτυρία δεν μπορεί να ληφθεί με σιγουριά αληθή, καθώς επιβαρύνεται από τις φιλικές σχέσεις που είχαν. Εδώ ο Δημοσθένης γνωρίζοντας πόσο μεγάλη σημασία, βαρύτητα και αξιοπιστία έχει η γνωμάτευση γιατρών, επανέρχεται στο επιχείρημα αυτό για να θυμίσει στους δικαστές και στο ακροατήριο ότι χρειάστηκαν αρκετοί γιατροί για να τον εξετάσουν και όλοι διαπίστωσαν πως η κατάστασή του

⁸⁸ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:83

⁸⁹ Χατζηλάμπρου P. (2008), σελ.:20

ήταν αρκετά κρίσιμη και σοβαρή θέλοντας να επισημάνει ότι δεν ψεύδεται. Στο τέλος της διήγησης επισημαίνει την υβριστική συμπεριφορά των δραστών και τονίζει την ακεραιότητα του χαρακτήρα του και δυναμικότητα της ηθικής του προσωπικότητας.⁹⁰

3. ΠΙΣΤΙΣ-ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ (§13-44)

Ο Δημοσθένης αφού ολοκλήρωσε την διήγηση χρησιμοποιεί το σχήμα του κύκλου, καθώς επαναλαμβάνει πως η εχθροπραξία που δέχτηκε ο πελάτης του ήταν πάρα πολύ σοβαρή. Στο σημείο αυτό θα γίνει αναφορά στα επιχειρήματα του κατηγορουμένου και θα γίνει προσπάθεια από τον Αρίσωνα να αντικρούσει. Ο Κόνων ισχυρίζεται όπως αναφέρει ο Αντιφών, ότι η υπόθεση δεν είναι τόσο σοβαρή όσο θέλει να την παρουσιάσει ο κατηγορος και πως δεν υπήρχε λόγος να παραπεμφθεί στο δικαστήριο, αφού στην πραγματικότητα επρόκειτο για συνηθισμένες συγκρούσεις που γίνονταν μεταξύ αντίπαλων νεανικών ομάδων (έταιρειών) και συχνά για ασήμαντους λόγους, όπως για τη διεκδίκηση κάποιας εταιρείας. Ακόμα, ο Κόνων θα κατηγορήσει τον Αρίσωνα και θα τον εντάξει σε εκείνους που ανθρώπους που μεθοκοπούν και προκαλούν εχθροπραξίες, αλλά όμως δεν δέχονται να υποστούν τις συνέπειες όταν κάποιος τους συμπεριφέρονται έτσι όπως αυτοί συμπεριφέρονται. Στην ουσία δεν θέλουν να ακολουθήσουν δίκαια τους άγραφους νόμους των νεανικών ομάδων, αλλά ζητούν τη βοήθεια του δικαστηρίου όταν υποστούν ήττα. Εδώ υπονοεί ο Κόνων ότι ο Αρίσων ανήκει σε αυτούς τους ανθρώπους και πως δεν έχει κανένα αίσθημα δικαίου αλλά είναι καθαρά εκδικητικός και παράλογος.⁹¹

Ο ισχυρισμός του Κόνωνος όσον αφορά τη συμμετοχή του γιου του Αρίσωνα αλλά και τον ίδιο τον Αρίσωνα σε αντίπαλες ομάδες πιθανότατα να ανταποκρίνεται στην αλήθεια και το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται τα ονόματα δύο εταιρειών σίγουρα δεν είναι τυχαίο. Ίσως οι γιοι του Κόνωνος να συμμετάσχουν και στις δύο ή το δεύτερο (αὐτολήκυθοι) να προσδιορίζει την εταιρεία στην οποία ανήκε ο Αρίσων, και γι' αυτό αναφέρεται από τον Κόνωνα. Επίσης, στις παραγράφους τις 17 και 20 , προσδιορίζεται ως εταιρεία του Κόνωνος και των γιων του μόνο ο όμιλος των ἰθυφάλλων. Στην περίπτωση που αυτή η σκέψη ισχύει, τότε ο ρήτορας σπεύδει να κάνει μία γενική αναφορά στους αὐτολήκυθους ως εταιρεία, ενδεχομένως για να μην

⁹⁰ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.: 84-85

⁹¹ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:24

προκαλέσει με την αποσιώπησή της την υποψία των δικαστών ότι ανήκει σε αυτήν, διότι ο ίδιος αρνείται τη συμμετοχή του σε τέτοιες εταιρείες (§16-17).⁹²

Είναι πιθανό η διαφωνία μεταξύ του Κτησία και Αρίστωνος να είχε ως αφετηρία μία αντιζηλία για κάποια εταιρεία για αυτό το λόγο να γίνεται μνεία στα λόγια του Κόνωνος. Παρόλα αυτά ο Δημοσθένης με την τεχνική της ρητορικής του κατάφερε να στρέψει το ακροατήριο εναντίον του Κόνωνος και να παρουσιάσει την άλλη πλευρά ως μία ομάδα που συμμετείχε σε ανίερές εταιρείες κάτι που ο πελάτης του δεν ομολογεί ποτέ πως δηλαδή υπήρξε μέλος κάποιας τέτοιας εταιρείας. Όσον αφορά το επιχείρημα του Κόνωνος ότι οι διαμάχες τέτοιου είδους ήταν συχνές μεταξύ των νέων, ο Δημοσθένης το χρησιμοποιεί για να τον χαρακτηρίζει ως έναν μεσόκοπο άνδρα και πατέρα που δεν δίσταζε να μιλήσει και να συμπεριφερθεί με αλαζονεία.⁹³

Οι παράγραφοι 15, 16 και 17 αποτελούν την άμεση απάντηση του Αρίστωνος προσπαθώντας να αντιπαραθέσει τα επιχειρήματα του απέναντι στο λόγο του Κόνωνος και μέσω των ρητορικών μέσων έχει σκοπό να πείσει τους δικαστές. Μάλιστα υποστηρίζει πως αν οι δικαστές πιστέψουν την *διαβολήν* του κατηγορουμένου ο Αρίστων θα υποστεί ύβρη που θα είναι ακόμα μεγαλύτερη από αυτή που έχει ήδη υποστεί. Βέβαια για να μην προσβάλει τους δικαστές σε περίπτωση που αθώσουν τον Κόνωνα μετριάζει την κατάσταση λέγοντας πως αν συμβεί κάτι τέτοιο στην ουσία θα πρόκειται για άγνοια των δικαστών σχετικά με το ήθος των δύο αντιδίκων.⁹⁴

Έπειτα, μέχρι την παράγραφο 19 προσφέρει κατά κάποιο τρόπο ένα μάθημα για να αποδείξει ότι οι νόμοι έχουν διαμορφωθεί έτσι ώστε να μην δικαιολογούνται οι πράξεις που είναι άξιες ποινών. Άρα στην περίπτωση που κάποιος αδικηθεί δεν επιτρέπεται να βιαιοπραγήσει, αλλά οφείλει να απευθυνθεί στην δικαιοσύνη κι ο νόμος να του επιβάλλει την ποινή που του αρμόζει. Αυτό ο Αρίστων το κάνει για να περάσει το μήνυμα πως αν ο Κόνων εφεύρει μία πειστική δικαιολογία για την ύβρη και τον ξυλοδαρμό που διέπραξε τότε θα πρέπει να τιμωρηθεί με βάση τους νόμους. Στην ουσία όμως ο Αρίστων παίρνει ως προϋπόθεση κάτι που δεν έχει αποδειχθεί, δηλαδή

⁹² Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:86-88

⁹³ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:25

⁹⁴ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:89

το δικαστήριο δεν έχει αποφασίσει ότι ο Κόνων είναι ένοχος και πως πραγματικά διέπραξε ύβρη και βιαιοπραγία.⁹⁵

Ο Αρίστων είναι σαν να κάνει μία επίδειξη των γνώσεων του για τη νομοθεσία και στο σημείο αυτό κινδυνεύει να χαρακτηριστεί δικομανής, κάτι που δεν αρμόζει στην εικόνα ενός μέτριου πολίτη, που ήθελε να δείξει παραπάνω. Για αυτό το λόγο σπεύδει να δικαιολογηθεί ότι η γνώση του πάνω στα νομικά θέματα προέρχεται από την αδικία που υπέστη από τον Κόνωνα και αναγκάστηκε να μελετήσει προκειμένου να ξέρει τι είναι δικαιότερο για αυτόν, χρησιμοποιώντας τα ακόλουθα ρήματα και εκφράσεις : ‘ανάγκη γάρ’ (§17), ‘υποστηρίζουν’(§18), ‘ακούω’(§18), ‘κατά τη γνώμη μου’(§19).

Ο Αρίστων αφού αναφέρθηκε στις προβλέψεις του νόμου, στις παραγράφους 20 έως 25 θα επιχειρήσει να αντικρούσει τα επιχειρήματα του Κόνωνος αλλά στην πραγματικότητα δημιουργεί μία διαστρέβλωση την οποία με την ρητορική τέχνη του Δημοσθένη προσπαθεί να την συγκαλύψει. Στην πραγματικότητα προσπαθεί να δημιουργήσει μία απρεπή εικόνα του Κόνωνος υποστηρίζοντας πως αυτός υπερασπιζόταν αλαζονικά το δικαίωμα του στο πλαίσιο των ερωτικών διενέξεων και ως μέλος των ίθυφάλλων, να επιτίθεται σε όποιον θέλει. Στο σημείο αυτό χρησιμοποιείται ευθύς λόγος για να μεταφερθούν τα λόγια του Κόνωνος και έτσι ο ρήτορας αυτό τον τρόπο προσπαθεί να τονίσει τα στοιχεία που τον συμφέρουν και να αποσιωπήσει αυτά που δεν του είναι χρήσιμα. Ειδικότερα, ο Κόνων αναφέρεται στις άσεμνες συμπεριφορές του γιου του Αρίστωνος κάτι που δεν αναφέρεται. Στόχος εδώ του Αρίστωνος είναι η ηθοποιία και η παθοποιία, δηλαδή η πρόκληση αντιπάθειας, οργής και μίσους στους δικαστές για τον κατηγορούμενο με σκοπό να του επιβάλλουν την πιο αυστηρή ποινή υπάρχει.⁹⁶

Περιγράφοντας ξανά τις φρικτές στιγμές που έζησε στα χέρια του κατηγορουμένου προσπαθεί να τονίσει την ποιότητα που υπέστη (*βγήκα έξω υγιής, γύρισα σπίτι μου πάνω σε φορείο*). Μάλιστα εδώ γεννάται το ερώτημα γιατί δεν αναφέρεται στην διήγηση η λεπτομερής περιγραφή των γεγονότων όπως γίνεται σε αυτό το σημείο όπου ερμηνεύει και τονίζει βιαιότητα που δέχτηκε. Αυτό συμβαίνει επειδή στη διήγηση ο ομιλητής πρέπει να εκθέσει τα γεγονότα με αντικειμενικότητα

⁹⁵ Χατζηλάμπρου P. (2008), σελ.:26

⁹⁶ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.: 90-91

και ουδετερότητα, ενώ στις αποδείξεις είναι πια ελεύθερος να προβεί στην ερμηνεία αυτών. Ο ρήτορας παρουσιάζει τον Κόνωνα ως τον ηθικό και φυσικό αυτουργό όλης αυτής της καταστάσεως αφού είναι αυτός που επηρέασε αρνητικά τα παιδιά του (*αρχηγός και πρωτεργάτης και ο αχρειότερος όλων*, § 22). Κάνει ισχυρή επίθεση στο πρόσωπο του Κόνωνος και είναι σαν να προβάλλει την καταδίκη του ως τη μόνη λύση που υπάρχει, δηλαδή ακόμα και αν αποδειχθεί ότι δεν είχε συμμετοχή στα γεγονότα αυτά και ότι μόνο ο γιος του ήταν που διέπραξε σοβαρό αδίκημα, ενώπιον του πατέρα του, αυτός είναι υπεύθυνος γιατί δεν του έδωσε τη σωστή ανατροφή.⁹⁷

Στις παράγραφους 26 με 30 περιγράφεται ο τρόπος που συμπεριφέρθηκε ο αντίδικος στην διαιτησία και δημιουργία αμφιβολίες για την ενοχή του Κόνωνος, δηλαδή όσον αφορά την πραγματική συμμετοχή του στο τραυματισμό του Αρίστωνος. Σίγουρα το γεγονός ότι υπάρχει μαρτυρία ενισχύει την αξιοπιστία του ομιλητή, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως αυτά που λέγονται είναι και αληθή.⁹⁸

Ο Αρίστων κατά τη διαδικασία της διαιτησίας εκθέτει όλες τις πράξεις του Κόνωνος, που δηλώνουν ότι προσπάθησε να προκαλέσει όσο μεγαλύτερη καθυστέρηση μπορούσε με σκοπό να οργανώσει την υπεράσπισή του. Θεωρεί ότι αυτό το πέτυχε και μπόρεσε να χαλκεύσει στοιχεία και να βρει ψευδομάρτυρες. Ακόμα, οι αντίδικοι δεν επιθυμούσαν να αναγνωστούν οι μαρτυρίες και να παραδώσουν αντίγραφα όμως για όλους τους μάρτυρες του Αρίστωνος απαιτήθηκε ορκωμοσία. Ο Αρίστων υπογραμμίζει πως ο Κόνων παρουσιάζει μαρτυρίες που δεν ήταν ούτε χρήσιμες ούτε σημαντικές και σκοπό είχαν να κερδίσουν χρόνο, όπως η μαρτυρία ότι ο Κτησίας ήταν γιος του Κόνωνος από μία εταιρεία και ότι είχε υποφέρει αρκετά από αυτό το γεγονός. Μάλιστα ο Κόνων ζήτησε οι δούλοι που το συνόδευαν το βράδυ που πραγματοποιήθηκε όλη η διένεξη να υποστούν βασανιστήρια για να μπορέσει η μαρτυρία τους να ληφθεί σοβαρά υπόψη και να είναι έγκυρη. Αυτό και πάλι ο Αρίστων θεωρεί ότι ήταν σκόπιμη ενέργεια καθυστέρησης⁹⁹.

Βλέπουμε πως ο Κόνων έκανε κάποιες ενέργειες προκειμένου να καθυστερήσει τη διαδικασία, αλλά κάποιες άλλες κινήσεις του ήταν αρκετά σημαντικές καθώς αν ο Κτησίας δεν ήταν νόμιμο παιδί του και δεν ανήκε στον οίκο του τότε ο αυτός θα απαλλασσόταν από την ευθύνη της ανατροφής του. Με βάση την επιχειρηματολογία

⁹⁷ Χατζηλάμπρου Π. (2008), σελ.:29

⁹⁸ Χατζηλάμπρου Π. (2008), σελ.:31

⁹⁹ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:92

του Κόνωνος αυτός που ενεπλάκη με τον Αρίστωνά ήταν ο γιος του ο Κτησίας και όχι ο ίδιος. Ο Αρίστων όμως τον κατηγορεί με το επιχείρημα πως ακόμη και αν έγιναν τα πράγματα έτσι όπως τα λέει ο Κόνων, αυτός είναι συνυπεύθυνος για τη συμπεριφορά του γιου του.¹⁰⁰

Στις παραγράφους 31-37 ο Αρίστων προσπαθεί να προσβάλει τους μάρτυρες που κατέθεσαν υπέρ του Κόνωνος και να τους χαρακτηρίσει ως αναξιόπιστους. Είναι σίγουρο πως οι μαρτυρίες υπέρ του Κόνωνα ήταν πολύ καλές για την απόδειξη της επιχειρηματολογίας του κατηγορουμένου κάτι που αναγκάζεται να παραδεχτεί και ο ίδιος ο Αρίστων (τούτω δὲ μὴ παρασχομένω τούτους μάρτυρας ἦν δήπου λόγος οὐδείς, ἀλλ' ἔαλω κέναι παραχρῆμ' ὑπῆρχε σιωπῆ, §33). Αμέσως όμως χαρακτήριζε τις μαρτυρίες του ψευδής και προσπαθεί να αντικρούσει τα αποδεικτικά του στοιχεία (*τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν*, §33). Δεν σταματάει να χαρακτηρίζει τους μάρτυρες του Κόνωνος ως ψευδομάρτυρες και συνεχώς κατηγορεί το ήθος τους. Αυτά φαίνονται έντονα στην πρότασή του: «εάν λοιπόν κάνουν διαρρήξεις και χτυπούν αυτούς που βρίσκουν μπροστά τους» (§37), όπου παρουσιάζει τους μάρτυρες της αντίθετης πλευράς ως τους χειρότερους ανθρώπους που θα μπορούσε κανείς να λάβει υπόψη του τα λεγόμενά τους ως σοβαρά. Στην πραγματικότητα όμως δεν υπάρχει αποδεδειγμένη ενοχή των μαρτύρων ούτε παρέχονται στοιχεία για τους μάρτυρες που να τους ενοχοποιούν.¹⁰¹

Ιδιαίτερης σημασίας χρήζει το γεγονός ότι παραθέτονται αυτολεξεί οι μαρτυρίες που προβάλλονται ως υπεράσπιση του Κόνωνος, ενώ ο Αρίστων αποφεύγει να παραθέσει κατά λέξη τις καταθέσεις των μαρτύρων του. Πιθανότατα οι μάρτυρες του Αρίστωνος να τον είδαν τραυματισμένο, μισόγυμνο και χτυπημένο ,αλλά μπορεί να έφτασαν αφού είχε φύγει ο δράστης που τον είχε φέρει σε τέτοια κατάσταση.¹⁰² Βέβαια θα πρέπει να πούμε πως μπορεί να έχει δίκιο ο Αρίστων και οι μάρτυρες του Κόνωνος να ψευδομαρτύρησαν, αφού κατέθεσαν τη μαρτυρία του στο τέλος της διαδικασίας, όταν πιθανόν ο Κόνων να φοβόταν ότι μπορεί να έχανε την υπόθεση. Στην περίπτωση που αυτοί παρουσίαζαν ψευδείς μαρτυρίες για να σώσουν το φίλο τους τότε κινδύνευαν να κινήσει εναντίον τους ο Αρίστων δίκη ψευδομαρτυριών. Όμως μπορεί να συναινέσουν επειδή στην πραγματικότητα ήταν αδύνατον να

¹⁰⁰ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:32

¹⁰¹ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:32

¹⁰² Carey C., (2006), σελ.: 95

καταδικαστούν σε δίκη ψευδομαρτυριών, αφού τους προστάτεψε η σκόπιμη αμφισημία του κειμένου της κατάθεσης. Είναι ασαφές ποιος είναι το θύμα και ποιος ο δράστης και ο Κόνων μπορεί να είχε βάλει στον Αρίστωνά ένα εμπόδιο και να παραπάτησε όχι όμως να τον είχε χτυπήσει. Δεν συναντάμε όμως κάποιο σχόλιο για την ασάφεια κατάθεσης από τον Δημοσθένη κάτι που δεν αποκλείει το γεγονός προσχεδιασμένης αμφισημίας της κατάθεσης.¹⁰³

Στην παράγραφο 33 βλέπουμε ότι ο Αρίστων χρησιμοποιεί ένα εικόν ως επιχείρημα και αυτό είναι η απορία του γιατί να υποβάλει αγωγή εναντίον του ο Κόνωνος αν ο τελευταίος δεν ήταν ο δράστης; επισημαίνει και τονίζει ότι ο κατηγορούμενος είναι ένοχος και πως είναι σίγουρο ότι θα αποδειχθεί η ενοχή του. Μάλιστα είναι δύσκολο να δεχτεί κανείς πως ο Αρίστων επινόησε τη συμμετοχή του Κόνωνος ενώ αυτός ήταν ένας απλός θεατής και με βάση τον Κόνωνα ο Κτησίας ήταν ο βασικός ένοχος. Εφόσον λοιπόν ο Κτησίας ήταν ο βασικός ένοχος γιατί ο Αρίστων τον άφησε να ξεφύγει; Οπότε σε αυτό το σημείο αναρωτιόμαστε μήπως ο Κόνων δεν ήταν ένας απλός θεατής και είχε προσκληθεί μαζί με άλλους από τον γιο του να επιτεθούν στον Αρίστωνά με σκοπό να τον τιμωρήσουν για την προσβλητική συμπεριφορά του που είχε απέναντι τον Κτησία όταν συναντήθηκαν πρώτη φορά εκείνο το βράδυ. Μπορεί και αν δεν υπήρχε πρόσκληση να πέρασε ο Κόνων τυχαία από εκείνο το σημείο εκείνο το βράδυ και να ήταν πραγματικά ένας αμέτοχος θεατής, ο οποίος όμως μπορεί να έβγαλε το μάτιο του Αρίστωνος μαζί με τον γιο του ή με τη βοήθεια κάποιου άλλου.¹⁰⁴

Όπως και να 'χει υπήρχαν λόγοι που προέτρεπαν τον Αρίστωνά να κινηθεί νομικά εναντίον του Κόνωνος είτε είχε μηδαμινή ανάμειξη ή μεγάλη ανάμειξη στον ξυλοδαρμό του. Στο υπόλοιπο τμήμα αυτού του αποσπάσματος ο Αρίστων τον προσπαθεί να προσβάλει την αξιοπιστία των μαρτύρων του Κόνωνος οι οποίοι παρουσιάζονται ως επιφανείς Αθηναίοι πολίτες, σοβαροί και με σεβασμό προς το νόμο. Οι μάρτυρες παρουσιάζονται από τον Αρίστωνά ως άνθρωποι που έπιναν μαζί με τον Κόνωνα, ήταν μέλη της ίδιας εταιρείας και συνεχώς έπρατταν ασεβείς και άσεμνες πράξεις. Ισχυρίζεται λοιπόν πως οι μάρτυρες αυτοί έδωσαν ψευδείς μαρτυρίες προκειμένου να υπερασπιστούν τον Κόνωνα, αφού ανήκαν στην ίδια

¹⁰³ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:94

¹⁰⁴ Χατζηλάμπρου Ρ. (2008), σελ.:33

εταιρεία.¹⁰⁵

Στις παραγράφους 38 με 41 βλέπουμε το πιο ισχυρό επιχείρημα του Κόνωνος το οποίο προσπαθεί να εξουδετερώσει ο Αρίστων. Το επιχείρημα αυτό είναι όρκος που έδωσε στη ζωή των παιδιών του προκειμένου να δείξει ότι όλα αυτά που θα ισχυριστεί είναι αληθή. Ο Δημοσθένης προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτό το επιχείρημα χρησιμοποιεί την τεχνική της ηθοποιίας και της διαβολής. Κατηγορεί τον Κόνωνα υποστηρίζοντας πως είναι θρασύς, χωρίς ηθικούς φραγμούς και η συμπεριφορά του μπορεί να εξαπατήσει τους ανθρώπους οι οποίοι είναι έντιμοι και απονήρευτοι (*οί γὰρ οἶμαι βέλτιστοι καὶ ἥκιστ ἂν αὐτοὶ τι ψευδόμενοι μάλισθ' ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται*· §38). Ο Αρίστων αντί να ασχοληθεί με το περιεχόμενο του όρκου του Κόνωνος προσπαθεί να προσβάλλει την ισχύ του και να δείξει ότι στην ουσία ο όρκος του δεν ήταν και τόσο ισχυρός καθώς προέρχεται από έναν άνθρωπο ασεβή. Μάλιστα θέλοντας να δείξει ότι ο Κόνων είναι ένας αναξιόπιστος άνθρωπος παραθέτει τον κοινωνικό του περίγυρο. Επισημαίνει πως δύο από τους εταίρους του Κόνωνος είχαν άσχημη κατάληξη, καθώς ο ένας είχε καταδικαστεί σε θάνατο και ο άλλος είχε κάποια αναπηρία στα μάτια που σύμφωνα με το λαό αυτό υποδηλώνει θεία τιμωρία.¹⁰⁶

Βέβαια όλα αυτά που αναφέρει ο Αρίστων δεν υπάρχουν αποδείξεις και το μόνο που καταφέρνει είναι να γεννήσει ερωτήματα και απορίες. Αποφασίζει να παραθέσει το περιεχόμενο του όρκου του, ο οποίος όμως υστερεί σε σχέση με την ισχύ του όρκου του Κόνωνος, αφού θα ορκιστεί στη ζωή των παιδιών του και κατά πάσα πιθανότητα αυτά θα βρίσκονταν στο δικαστήριο και θα έπιανε με τα χέρια του το κεφάλι τους για να απαγγείλει τον όρκο του. Όλη αυτή η διαδικασία καθιστούσε τον όρκο του Κόνωνος αρκετά αξιόπιστο και για αυτό το λόγο ο Αρίστων αποφεύγει να παραθέσει τον όρκο του κατά λέξη ώστε να μην μπορεί να συγκριθεί με αυτόν τον Κόνωνος. Υποστηρίζει μάλιστα πως ο όρκος του είναι αρκετά τίμιος και ειλικρινής όσο κι αν προσπαθήσει ο αντίδικός του να τον αποδυναμώσει δεν θα το καταφέρει, θέλοντας να δείξει για ακόμη μία φορά ότι ο Κόνων συνεχώς προσπαθούσε να διαβάλλει και να προσβάλλει την ηθική του Αρίστωνος.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:97-99

¹⁰⁶ Χατζηλάμπρου P. (2008), σελ.:33

¹⁰⁷ Χατζηλάμπρου P. (2008), σελ.:34

Στο τελευταίο μέρος του λόγου (§41-44) χρησιμοποιούνται τα τεχνάσματα της δικανικής ρητορείας. Έτσι γίνεται προσπάθεια να προκληθεί η οργή και το μίσος των δικαστών για τον κατηγορούμενο και ο Αρίστων τους παρακινεί να μπουν στη θέση του και να νιώσουν πως το αδίκημα που αυτός υπέστη, το υπέστησαν όλοι(ὡσπερ ἀναυτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεποιηκὸτ' ἐμίσει ,οὕτως ὑπὲρ ἑμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτονὶ τὴν ὀργὴν ἔχειν, §42). Στην ουσία λόγω ἔλλειψης ισχυρῶν και πειστικῶν επιχειρημάτων πραγματοποιεῖται ἰδιαίτερη προσπάθεια να επηρεαστοῦν οἱ δικαστές και να φορτιστοῦν συναισθηματικά ὡστε να κρίνουν ἔνοχο τον κατηγορούμενο. Μάλιστα προειδοποιεῖ τους δικαστές ὅτι ο Κόνων θα ζητήσει ἔλεος ἀπὸ αὐτούς ἀλλὰ τους προτρέπει να μην ανταποκριθοῦν και να σκεφτοῦν πως θα αδικήσουν ἕναν ἄνθρωπο ο οποίος ἦταν θύμα και ἀφού υπέστη «ῥβριν» τότε ἀπευθύνθηκε σε αὐτούς για να ἀποδοθεῖ δικαιοσύνη και να τιμωρηθεῖ αὐτός ο ἀσεβής ἄνθρωπος. Δεν παραλείπει να ἀναφέρει τις υπηρεσίες του πρὸς τὴν πατρίδα με σκοπὸ να προβάλλει τὴ σεμνότητά του και τὴ μετριοπάθεια του. Το γεγονός ὅτι συνεχῶς θέλει να προβάλλει τον εαυτό του ὡς ἕναν σεμνὸ και ἠθικὸ ἄνθρωπο δεν συνάδει με τις φραστικές ἐπιθέσεις που πραγματοποιεῖ ἐναντίον του Κόνωνος.¹⁰⁸

Ο λόγος ὅπως εἶπαμε και παραπάνω δεν περιέχει ἐπίλογο. Στην ουσία ο Αρίστων τελειώνει τὸ λόγο του δύο προτάσεις (Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἄγνοεῖν τῶν εἰρημένων, §44), με τις οποίες δηλώνει πως δεν ὑπάρχει λόγος να πει κάτι παραπάνω ἀφού θεωρεῖ πως οἱ δικαστές θα κρίνουν ὅλα αὐτά που ἠθέλε να δείξει με τὴν επιχειρηματολογία του και πως θα αποφασίσουν τὸ δικαιότερο για αὐτόν, υπονοώντας πως σε περίπτωση που δεν γίνει κάτι τέτοιο θα σήμαινε πως οἱ δικαστές δεν μποροῦν να συνεκτιμήσουν τα γεγονότα σωστά.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Carey C., Reid R. A., (2000)⁴, σελ.:100-104

¹⁰⁹ Usher S., (2001), σελ.: 247

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ «ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ» ΚΑΙ «ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ»

1. Συγκριτική εξέταση ως προς το είδος

Πρόκειται για δύο δικανικούς λόγους οι οποίοι διαφέρουν ως προς το αδίκημα αφού ο λόγος «προς Σίμωνα» του Λυσία αφορά το τραύμα εκ προνοίας, δηλαδή ο τραυματισμός ήταν εκ προμελέτης και ο λόγος «κατά Κόνωνος» του Δημοσθένη που αφορά τραύμα αικείας, δηλαδή το αδίκημα που περιέχει σωματική βλάβη. Ακόμα, στο λόγο του Λυσία βλέπουμε την υπερασπιστική γραμμή του κατηγορουμένου, καθώς του έχει απαγγελθεί κατηγορία από τον Σίμωνα ότι του επιτέθηκε με κάποιο αντικείμενο, ενώ στο λόγο του Δημοσθένη βλέπουμε τον κατηγορο, Αρίστωνα ο οποίος είναι το θύμα και έχει απευθυνθεί στο δικαστήριο απευθύνοντας δίκη αικείας εναντίον του Κόνωνα και της παρέας του, οι οποίοι τον ξυλοκόπησαν άγρια.

2. Συγκριτική εξέταση ως προς το περιεχόμενο

A. Προοίμιο

Όσον αφορά το περιεχόμενο των λόγων εντοπίζονται κοινά στοιχεία και συγκεκριμένα στο προοίμιο. Ειδικότερα, ο Αρίστων στον λόγο «Κατά Κόνωνος» και ο ομιλητής στον λόγο «προς Σίμωνα» βλέπουμε να παρουσιάζονται ως θύματα. Βέβαια από τη μεριά του Αρίστων αυτό είναι λογικό, καθώς έπεσε θύμα άγριου ξυλοδαρμού από τον Κόνωνα ενώ στον λόγο «προς Σίμωνα» ο ομιλητής που κατηγορείται ότι αυτός ήταν ο θύτης ο οποίος επιτέθηκε στον Σίμωνα μετατρέπεται σε θύμα. Στην ουσία βλέπουμε την ρητορική τεχνική της επίθεσης στο ήθος του αντιπάλου και στην στους δύο λόγους, όπως συμβαίνει με τον κατηγορούμενο στο λόγο "προς Σίμωνα" που κατηγορεί το Σίμωνα για απρεπή συμπεριφορά και αναίσχυντο χαρακτήρα και στον λόγο κατά Κόνωνος ο Αρίστων κατηγορεί τον Κόνωνα για απουσία ηθικών αρχών και τον παρουσιάζει ως τον χειρότερο όλων των ανθρώπων από θέμα διαγωγής. Κάνοντας λοιπόν επίθεση στο ήθος του αντιπάλου και οι δύο ομιλητές προσπαθούν να καταφέρουν να κερδίσουν την εύνοια των δικαστών και τη συμπόνια όλου του ακροατηρίου προκειμένου να εξασφαλίσουν τη θέση τους και στο τέλος η απόφαση του δικαστηρίου να είναι υπέρ τους. Επιπλέον, αμαυρώνοντας το ήθος των αντιπάλων προσπαθούν να προκαλέσουν αρνητικά συναισθήματα στο ακροατήριο για αυτούς και στη συνέχεια ζητούν να επιβληθεί δικαιοσύνη παίρνοντας

ως δεδομένο ότι η δική τους θέση είναι δικαιότερη κάτι που γίνεται για να επηρεάσουν τους δικαστές και να τους κάνουν να πιστεύουν ότι θα κάνουν το καθήκον τους εάν πάρουν αποφάσεις που συμφέρουν τους ομιλητές.

Επιπλέον, στον λόγο «προς Σίμωνα» στο προοίμιο αναφέρεται ο έρωτας που είχε ο ομιλητής με τον Θεόδοτο κάτι που δεν ήταν παράνομο από τη στιγμή που ο ερωμένος μπορεί να ήταν δούλος ή μέτοικος. Από την άλλη πλευρά στον λόγο «κατά Κόνωνος» ο Αρίστων ενώ έχει υποστεί πολλά δεινά και μεγάλη ταλαιπωρία από τον Κόνωνα, όπως αναφέρει και ο ομιλητής από τον Σίμωνα, κινεί δίκη αικείας εναντίον του με την κατηγορία της ύβρεως και το γεγονός αυτό στο αποδίδει στο ότι είναι ένας μετριοπαθής νέος ο οποίος διακρίνεται από φρόνηση και σύνεση και για αυτό δεν αποδίδει στο Κόνωνα κατηγορία μεγαλύτερης βαρύτητας. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως στο προοίμιο και των δύο λόγων σκιαγραφείται το ήθος των δύο ομιλητών και επιτυγχάνεται η προσέλκυση της εύνοιας των δικαστών και η προσοχή τους (πρόσεξις).

Ακόμα, και οι δύο ομιλητές παρουσιάζουν το θέμα του λόγου στο προοίμιο και αυτό δίνεται από τον ομιλητή στο λόγο «προς Σίμωνα» όταν αναφέρει την ερωτική του σχέση με τον Θεόδοτο και τις βίαιες πράξεις του εναντίον τους και στο λόγο «κατά Κόνωνος» όταν ο Αρίστων τον αναφέρει τις σωματικές βλάβες που υπέστη από την επίθεση του Κόνωνα.

B. Διήγηση

Στην διήγηση των δύο λόγων αρχίζει η έκθεση των γεγονότων με περισσότερες λεπτομέρειες. Σε αυτό που ομοιάζουν οι δύο λόγοι είναι ότι όταν δέχτηκαν την επίθεση οι ομιλητές οι αντίπαλοί τους βρίσκονταν υπό την επήρεια μέθης και είχαν μαζί τους την παρέα του για να τους βοηθούν στις βίαιες πράξεις τους. Βέβαια εδώ υπάρχει ένα σημείο στο οποίο διαφέρουν οι δύο λόγοι και αυτό είναι το γεγονός ότι το λόγο «κατά Κόνωνος» αναφέρονται συμμορίες με το όνομα αυτολήκυθοι και ιθύφαλλοι, κάτι το οποίο δεν συναντάται στο λόγο «προς Σίμωνα». Ακόμα, όσον αφορά τις επιθέσεις παρατηρούμε ότι καταγράφονται σε διάφορα χρονικά διαστήματα και συγκεκριμένα οι επιθέσεις του Σίμωνος προς τον ομιλητή είναι τέσσερις, ενώ οι επιθέσεις του Κόνωνος εναντίον του Αρίστωνος είναι δύο.

Επιπλέον, όσον αφορά τα κίνητρα των επιθέσεων τον έναν λόγο είναι φανερά ενώ στον άλλον δεν είναι. Ειδικότερα, στο λόγο 'προς Σίμωνα' το κίνητρο και το βασικό αίτιο των επιθέσεων ήταν η επιθυμία του Σίμωνος να διεκδικήσει και να πάρει πίσω από τον ομιλητή τον Θεόδοτο. Το λόγο όμως κατά Κόνωνος δεν αναφέρονται τα ακριβή αίτια των επιθέσεων του Κόνωνα και της παρέας του συμπεριλαμβανομένων και των γιων του εναντίον του Αρίστωνος.

Το αποτέλεσμα των επιθέσεων και των δύο λόγων είναι σαφώς αρνητικό. Πιο συγκεκριμένα όταν ο Σίμων εισέβαλε μαζί με την παρέα του στο σπίτι του ομιλητή υπήρξε μεγάλη διαπλοκή ανάμεσα τους και τραυματίστηκαν όλοι όσοι αναμείχθηκαν στη διαμάχη, ενώ στο τέλος κάποιοι φίλοι του Σίμωνος οι οποίοι δεν ήταν υπό την επήρεια μέθης απολογήθηκαν ζητώντας συγνώμη για όλη την αναστάτωση που είχε είχε προκληθεί. Αυτό δεν συμβαίνει στην υπόθεση του Αρίστωνος καθώς μετά από την ισχυρή επίθεση που δέχτηκε από τον Κόνωνα, τους γιους του και από όσους άλλους τον συνόδευαν έμεινε αιμόφυρτος χωρίς να μπορεί να κουνηθεί αφού ο ξυλοδαρμός που υπέστη ήταν βίαιος βάνανσος και η συμπεριφορά των ανθρώπων που τον έφερε σε αυτή την κατάσταση ήταν ιδιαίτερα υβριστική τη στιγμή που αυτός υπέφερε από τα τραύματα που του είχαν ήδη προκαλεί. Δεν υπάρχει καμία αναφορά και κανένα ίχνος μεταμέλειας συγγνώμης για την επίθεση που δέχτηκε όπως συνέβη στον λόγο 'προς Σίμωνα'.

Επίσης, και στους δύο λόγους είναι εμφανής η αντίθεση ανάμεσα στο ήθος των αντιπάλων και στο ήθος των ομιλητών, καθώς το ήθος των ομιλητών είναι αυτό που εξαιρείται και διαφέρει με θετικό πάντα τρόπο από το ήθος των αντιπάλων. Γι' αυτό το λόγο γίνεται σημαντική χρήση του ρητορικού τεχνάσματος της επίθεση στο ήθος του αντιπάλου κάτι που διαφαίνεται και στους δύο λόγους από τις επιθέσεις που γίνονται. Στην ουσία στο λόγο «προς Σίμωνα» συνεχώς προσβάλλεται η διαφθορά του ήθους του Σίμωνος από τον ομιλητή αφού χαρακτηρίζεται ως ανείσχυτος και ανήθικος άνθρωπος ο οποίος επιθυμούσε να εκμεταλλευτεί τον Θεόδοτο χωρίς όμως να του συμπεριφέρεται με ευπρεπή τρόπο (§5-9). Είναι σε μεγάλο βαθμό ασεβής και αγενής, αφού, όταν μαζί με την παρέα του βρισκόταν σε κατάσταση μέθης εισέβαλε στο σπίτι του ομιλητή με την βία, δεν δίστασε να εισέλθει στον γυναικωνίτη ο οποίος ήταν ο χώρος απαράβατος. Ακόμα, στην δεύτερη επίθεση (§11-14) που δέχεται ο ομιλητής μαζί με τον ερωτικό του σύντροφο τον Θεόδοτο περιγράφεται και πάλι ο Σίμων ως ένας θρασύς, εκδικητικός και οργισμένος άνθρωπος ο οποίος δεν μπορεί να ξεπεράσει

την μανία που έχει για τον Θεόδοτο. Οι τελευταίες δύο επιθέσεις (§15-20) δηλαδή η τρίτη ή τέταρτη που πραγματοποιούνται από τον Σίμωνα δείχνουν ότι ο ίδιος και η παρέα του δεν σταματούν να είναι αναιδείς, αφού προβαίνουν σε βιαιοπραγίες εναντίον του ομιλητή και του Θεοδότου χωρίς να διστάσουν ούτε να εμποδίσουν από την κοινωνική κατακραυγή για τις βίαιες πράξεις τους.

Από την άλλη πλευρά στον λόγο «κατά Κόνωνος» ο Αρίστων αναφέρει ότι ο Κόνων και οι γιοι του όταν βρίσκονταν στην εκστρατεία στον Πάνακτο συμπεριφέρονταν με ασέβεια και ήταν συνεχώς μεθυσμένοι. Εκεί πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίθεση εναντίον του Αρίστωνος αλλά και των δούλων του, μετά από παρατήρηση του στρατηγού σε αυτούς για άσχημη συμπεριφορά (§3-6). Στη συνέχεια ο Αρίστων δέχεται την δεύτερη επίθεση του Κόνωνος και της συμμορίας του οι οποίοι είναι πάλι υπό την επήρεια μέθης (§7-12). Στην δεύτερη λοιπόν επίθεση δείχνουν ακόμα πιο αναισχυντο χαρακτήρα αφού πέρα από τα πολύ σοβαρά τραύματα που του προκάλεσαν παρουσιάζουν και ιδιαίτερα υβριστική συμπεριφορά προς το πρόσωπο του αφού τον αφήνουν ημίγυμνο και παριστάνουν, μπροστά του τη στιγμή που βρισκόταν ημιλιπόθυμος από τον βίαιο ξυλοδαρμό του, τους κόκορες για να δείξουν ότι χαίρονται πολύ με τη νίκη τους. Αποδεικνύεται λοιπόν από τα παραπάνω ότι και στους δύο λόγους έχουμε επίθεση στο ήθος του αντιπάλου προκειμένου να τους διαβάλουν στο ακροατήριο για να μην υπάρξει καμία εμπιστοσύνη στα λεγόμενά τους, καθώς πρόκειται για ανθρώπους οι οποίοι δεν έχουν ηθικές αξίες, δεν σέβονται το συνάνθρωπο και είναι βλαβεροί για την κοινωνία.

Γ. Πίστεις

Στο σημείο αυτό στον λόγο «προς Σίμωνα» εκθέτονται τα επιχειρήματα τα οποία είχε χρησιμοποιήσει ο Σίμων, ο οποίος είναι ο κατηγορός, για να κατηγορήσει τον ομιλητή και ο ομιλητής παρουσιάζει τα αντεπιχειρήματα του για να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Από την άλλη πλευρά στον λόγο «Κατά Κόνωνος» επειδή έχουμε τον κατηγορό ο οποίος είναι ο Αρίστων παρουσιάζονται τα αντεπιχειρήματα που υποθέτει ότι θα έθετε ο Κόνων και προσπαθεί να τα αντικρούσει.

Αρχικά, στο λόγο «προς Σίμωνα» το επιχείρημα του Σίμωνος ότι χτυπήθηκε από τον ομιλητή στο κεφάλι μπροστά στην πόρτα του σπιτιού του αντίκρυ ούτε από το γεγονός ότι αν γινόταν αυτό ο Σίμων δεν θα ήταν ικανός να τρέχει περίπου για ένα χιλιόμετρο και να κυνηγά το νεαρό Θεόδοτο. Ακόμη, το άλλο επιχείρημα του Σίμωνος

ότι ο ομιλητής απείλησε ότι θα τον σκοτώσει με κεραμίδα και αιχμηρά αντικείμενα αντικρούεται από τον ομιλητή με το επιχείρημα ότι αν ήθελε και είχε ως στόχο πραγματικά να τον σκοτώσει τότε θα έχει μαζί του καλύτερο οπλισμό ή θα πήγαινε σε αυτόν με φίλους του για να τον βοηθήσουν και όχι με τον Θεόδοτο ο οποίος ήταν ένας νεαρός και επομένως δεν είχε την κατάλληλη σωματική διάπλαση για τέτοιου είδους καταστάσεις. Στη συνέχεια ο ομιλητής παρουσιάζει και ακόμη ένα πολύ ισχυρό επιχείρημα και αυτό είναι η χρονική στιγμή που διάλεξε ο Σίμων για να κατηγορήσει τον ομιλητή και να τον μηνύσει αφού έχουν περάσει τέσσερα χρόνια από την περίοδο που έγιναν όλα αυτά. Μπορούμε λοιπόν να υποθέσουμε ότι ο Λυσίας κατάφερε να κερδίσει τη δίκη καθώς ακολούθησε την τακτική να αμυνθεί και όχι να επιτεθεί στις κατηγορίες που είχε προσάψει ο Σίμων στον πελάτη του.

Σε αντίθεση με τον λόγο «προς Σίμωνα» ο λόγος «κατά Κόνωνος» δεν έχει τόσο ισχυρά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία. Ειδικότερα, στο επιχείρημα του Κόνωνος ότι η υπόθεση αυτή αφορά διαμάχη που ήταν στην συνηθισμένη ανάμεσα σε νέους, ο Αρίστων υποστηρίζει ότι αυτό δεν ισχύει χωρίς να επιχειρηματολογεί προβάλλοντας μόνο τον ισχυρισμό ότι ο Κόνων δεν είναι ικανός πατέρας καθώς δεν έχει μάθει τα παιδιά του σωστή διαγωγή. Στη συνέχεια στο επόμενο επιχείρημα του Κόνωνος ότι δηλαδή ο αδερφός του Αρίστωνος και ο ίδιος κατηγορούνται για βίαιες πράξεις στο παρελθόν, ο Αρίστων προσπαθεί πείσει χωρίς να έχει όμως ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία. Ακόμα ο Κόνων κατάφερε να παρουσιάσει τρεις μάρτυρες προς υπεράσπιση του, υπέβαλε κατάθεση για βασανισμό των δούλων που βρίσκονταν εκεί εκείνο το βράδυ της μεγάλης σύγκρουσης και ορκίστηκε στα παιδιά του για την εγκυρότητα των λεγομένων του. Ακόμη, ένα σημείο στο οποίο διαφέρουν οι δύο λόγοι είναι ότι τον λόγο κατά Κόνωνος ο Αρίστων εκθέτει νομικά στοιχεία προκειμένου να πείσει για το γεγονός ότι θα πρέπει οπωσδήποτε στο κατηγορούμενο να επιβληθούν ποινές αντίστοιχες των ενεργειών του. Αυτό λοιπόν δεν το συναντάμε στο λόγο «προς Σίμωνα» αφού το μόνο που πραγματοποιείται από τον ομιλητή είναι ότι ισχυρίζεται πως το τραύμα εκ προνοίας πρόκειται για απόπειρα φόνου και όχι με σκοπό τον τραυματισμό.

Επιπρόσθετα, άλλο ένα σημείο το οποίο εντοπίζεται ως κοινό στους δύο λόγους είναι ο βασανισμός των δούλων. Από την μία πλευρά αναφέρεται το ενδεχόμενο βασανισμού του Θεοδότου και από την άλλη αναφέρεται ότι ο Κόνων είχε ζητήσει να βασανιστούν οι δούλοι οι οποίοι βρίσκονταν εκείνο το βράδυ της διαμάχης και είδαν τι

ακριβώς συνέβη. Ακόμη και στους δύο λόγους χρησιμοποιείται ηθοποιία και η παθοποιία μέσα από την επίθεση στο ήθος του αντιπάλου. Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να επισημανθεί ότι το ύφος του Δημοσθένη είναι αρκετά πιο δραματικό και έντονο αλλά και παραστατικό από το ύφος του Λυσία καθώς οι σκηνές βίας του Δημοσθένη αποτυπώνονται με περισσότερη περιγραφικότητα. Το αποτέλεσμα είναι το ακροατήριο να ευαισθητοποιείται περισσότερο από το ύφος του Δημοσθένη, καθώς παρουσιάζεται με μεγάλη βαναυσότητα η επίθεση που δέχτηκε ο Αρίστων από τον Κόνωνα.

Δ. Επίλογος

Στον λόγο «προς Σίμωνα» συνοψίζεται η διαφθορά του χαρακτήρα του Σίμωνος ο οποίος παρουσιάζεται και ως προδότης για την πατρίδα, καθώς δεν υπηρέτησε όταν τον κάλεσαν κάτι που δείχνει ότι δεν είναι ικανός να αποτελεί μέλος της κοινωνίας και κατ' επέκταση δεν πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα λεγόμενά του. Από την άλλη πλευρά στο λόγο «κατά Κόνωνος» δεν υπάρχει επίλογος, απλά ο λόγος κλείνει με δύο προτάσεις στις οποίες ο Αρίστων υποστηρίζει ότι σε περίπτωση που ο αθωωθεί ο Κόνων τότε θα έχει υποστεί μεγάλη αδικία και θα είναι θύμα ύβρεως.

3. Συγκριτική εξέταση ως προς το ποινικό πλαίσιο

Ο λόγος «Κατά Κόνωνος» αποτελεί δίκη αικείας, αλλά πρόκειται για διάπραξη ύβρεως θέλοντας έτσι ο Αρίστων να επισημάνει τη βαρύτητα του αδικήματος που υπέστη. Στον λόγο όμως «προς Σίμωνα» ο ομιλητής κατηγορείται για τραύμα εκ προνοίας, αλλά υποστηρίζει ότι από τη στιγμή που δεν υπήρχε σκοπός δολοφονίας τότε δεν πρέπει να γίνεται λόγος για τραυματισμό εκ προθέσεως. Όσον αφορά το λόγο «Κατά Κόνωνος» στον οποίο ο Κόνων κατηγορείται για διάπραξη ύβρεως, για να αποδειχθεί αυτή η κατηγορία θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι αυτός ένωθε μεγάλη ευχαρίστηση τη στιγμή που μείωνε την αξιοπρέπεια του Αρίστωνος και για αυτό το λόγο γίνεται τόσο λεπτομερή ανάλυση τις επιθέσεις που δέχτηκε.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Carawan E., (2007): « *Oxford Readings in Classical Studies*», Εκδ. OXFORD, New York
- Carey C., (2006): « *TRIALS from CLASSICAL ATHENS*», Εκδ. ROUTLEDGE, London and New York
- Carey C., Reid R. A., (2000): « *DEMOSTHENES SELECTED PRIVATE SPEECHES*», Εκδ. 4^η, CAMBRIDGE, United Kingdom
- Carey C., Reid R. A., (2000): « *LYSIAS SELECTED PRIVATE SPEECHES*», Εκδ. 6^η, CAMBRIDGE, United Kingdom
- Edwards M., (2002): « *ΟΙ ΑΤΤΙΚΟΙ ΠΗΤΟΡΕΣ*», Εκδ. ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ, Αθήνα
- Gagarin M., (2003): « *DEMOSTHENES, SPEECHES 50-59*», Εκδ. UNIVERISTY OF TEXAS PRESS, Austin
- Kennedy G., (2012): « *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ*», Εκδ. 10^η ΠΑΠΑΔΗΜΑ, Αθήνα
- Κωνσταντινόπουλος Β. Λ., (2014): « *ΤΟ ΥΦΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΕΖΟΥ ΛΟΓΟΥ*», Εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα
- Κυριαζής Γ., (1993): « *Λυσίας Άπαντα*», τόμος 1^{ος}, Εκδ. ΚΑΚΤΟΣ, Αθήνα
- Λεντάκης Β., (2015): « *Υπέρ του Ερατοσθένους Φόνου Απολογία-Προς Σίμωνα* », Εκδ. ΣΤΙΓΜΗ, Αθήνα
- Λιακοπούλου Ι., (1999): « *Η Νομοθεσία της Αρχαίας Αθηναϊκής Πολιτείας*», ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ, Θεσσαλονίκη
- Macdowell D. M., (2015): « *ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ*», Εκδ. 6^η ΠΑΠΑΔΗΜΑ, Αθήνα
- Μαγνήσαλη Σ., (2008): « *Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ*», Εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα
- Phillips , D.D., (2007): « *Trauma ek Pronoias in Athenian Law* » , The Journal of Hellenic Studies, Vol. 127 , pp. 74-105
- Ράπτης Γ., (2004): « *Λυσίας ΟΙ ΠΑΝΥΓΗΡΙΚΟΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΙ*», Εκδ. ΖΗΤΡΟΣ, Θεσσαλονίκη
- Usher S., (2001): « *GREEK ORATORY TRADITION AND ORIGINALITY*», Εκδ. OXFORD, New York

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Χατζηλάμπρου, Ρ., « Η Δικανική Ρητορική Στο Μικροσκόπιο» <<https://www.scribd.com/doc/22149610/>>
- Perseus Digital Library <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper>>